

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 24. Nisi sit ultima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

vatura mentis quàm corporis: Quæ de re vide in 2. parte, Fer. 6. Hebd. 1. post octavam Paschæ. Et supra in hac Hebdomada, Feria tertia, ubi de cura interioris hominis supra exteriorem, quæ hinc commodè refertur possunt. Et verò maxime quæ de mala dicuntur arbore in 3. p. Dominica 7. ubi hæc Veritas declaratur.

Qua ratione fit, ut plures dici possint malæ quam bonæ arbores: eadem proflus fiet, ne caveas, ut mala potius quam bona sis arbor.

DOMINICA XXIV. POST PENTECOSTEN.

Hic observandus est eadem Annotatio quæ servatur in usu divini officij circa Evangelium proprium Dominicis sequentibus usque ad Adventum.

Non possunt plures restare Dominicæ sive hebdomadæ quàm quinque, sed possunt esse pauciores. Si quinque restent, Evangelium hodiernum est de Leproso mundo & servo Centurionis Sannato. De quo in 1. parte, Dominica 3. post Epiphaniam.

Si pauciores restent, consule Directorium, & statutum serva ordinem.

HAC HEBDOMADA, quædam occurrunt insignes Parabolæ seu celebriora Christi Domini dicta, quibus manifestum relinquit quantis quàmque suavibus ad se libertatem nostram alliciat modis; Et contra quantis se illi nostra libertas opponat vis. Ex uno S. Luca.

FERIA SECUNDA. DE COENA MAGNA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Luc. 14.

VERITAS PRACTICA.

Sicut nullis cœna est, nisi vocatis; sic nulli vocantur à Domino, nisi ad cœnam.

Quocumque nos Christus vocet, quasi ad cœnam vocat sive convivium.

RATIO postrema partis quæ sola difficultatem habet, hæc est inter alias: Quod securam mens dicitur quasi iugo convivium.

Sed quocumque nos Christus vocet, sic vocat ad securam illam mentem, ut in eo solum quod vocat, sit illa securam mens.

Ergo & quocumque nos vocet, quasi ad cœnam vocat sive convivium: quos amen ire multi refugiunt quasi iugo tormentum esset eo ire, vel ibi stare.

I. PUNCTUM.

CUM Dominus à quodam Principe Pharisæorum invitatus esset ad prandium, multaque more suo de virtutibus & de futura bonorum operum compensatione disserteret, Quidam de discumbentibus loquentem eum ita miratus est ut palam in has voces eruperit: *Beatus quis manducabit panem in regno tuo.* Tum verò Dominus illustrem illam Parabolam de vocatis ad cœnam magnam, & veni-

re nolentibus proposuit, quæ cum multa significet, pro vario Scripturæ sensu, jam quidem de illa dictum est in 2. parte, prout representat Sanctissimum Sacramentum; nunc autem opportunè ad finem nobis in hac hebdomada propositum rursus exhibetur, ut agnoscamus quàm suaviter nobiscum agat Dominus, cum ad sui cultum & obsequium nos omnes vocat, quemcumque tandem in vitæ statum vel perfectionis gradum nos advocet, vel quidquid in eo difficultatis, & quid quid incommodi appareat, ne timeamur, ne quid prætendamus contra; Sed magno & volenti animo sequamur Deum vocantem, quocumque vocet; nam si rem attentè consideremus, tanta est in uniuscujusque vocationis statu suavitas, ut non aliter exprimi possit quam verbo *Cœna magne* vel exquisiti convivij, quo inter humanas delicias nihil est suavius.

Ratio quæ id tam mirum & novum dictum persuadet, sic ex ipsa sacra Scriptura conficitur: *Securam mens quasi iugo convivij.* Verba sunt Sapientis in libro Proverbiorum, cap. decimo quinto; quæ ut melius intelligantur, audienda sunt quæ p. accedunt: *Omnes, inquit, dies pauperis, securam mens mali.*

quasi iuge convivium. Sensus est, qui paupertate vel alijs afficitur malis, vitam is quidem videtur injucundam ducere; sed cum in illo miserando suo statu pauper cogitat se suam ita salutem tutius & securius operari, tam suaviter acquiescit Divinæ Providentiæ, tam libens volens suam suffert inopiam & domesticæ rei difficultatem, ut licet etiam vix habeat quo vitam alat, sic tamen est relectus & satiatus quasi non aliter quotidie viveret quam in splendidis epulis, quam in iugi convivio.

Tale videlicet bonum est, æterna Beatitudo, ut eius aliquando consequendæ securitas, qualis hic haberi potest, sit quidam velut prægustus & tantæ suavitatis sapor aspectus quibuscumque vitæ difficultatibus, ut quidquid est in humana vitâ suavis usurpetur ad illud indicandû sicque dicitur manna absconditum, regales nuptiæ, lætantium cantica, iuge convivium, Tunc delectaboris super Domino, & susollam te super altitudines terræ, & cibabo te hereditate Jacob Patris tui, os enim Domini locutum est. Et rursum, ut sugatis & replamini ab ubere consolationis eius: ut vulgentis, & deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius.

Demique, quasi fixæ una esset vera gaudendi ratio, Gaudete autem, inquit Dominus, quod nomina vestra scripta sunt in cælis. Quæ omnia fufius declarantur in 2. parte, Sabbato infra octavas Ascensionis, ubi hæc Veritas exhibetur: Spes cæli, Cælum est.

Licet spes omnis quæ differret affligat animam, assiduo tamen si quæ est certò sperantis cælum sic suavis est, ut jam ipsum cælum præsentiat, prægustet, & ita quodam modo possideat, ut ipsa spes cæli, quoddam sit veluti cælum, & proinde quasi iuge convivium. Vide ibi dicta.

H. PUNCTUM

SED quocumque nos Christus vocet, sic certò vocat ad securam illam mentem, ut in eo solium quò vocat, sit mens illa securo.

Quæ securitas hic haberi possit, docet S. Bernardus, & refertur in 2. & 3. parte, quo præsupposito, nihil ex omnibus æquè potest esse secutum quam quod ex Divina manat sapientia, quæ cum falli non possit in medijs ordinandis ad salutem, non potest etiam quemquam fallere. unde duo illa sequuntur evidenter, & quod securè procedat qui, ut ait Job, vestigia eius sequitur, & quod extra illum nulla possit esse securitas; Quod utrumque complexus Apostolus: Cui

metu, inquit, & tremore, vestram salutem operamini; Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Id est, prout ordinavit & unicuique præscripsit, in coque metus & tremor quem commendat, veritur, ut ne quis ultrâ vel citrà progrediatur quàm Ipse Deus velit: nam ipsa est eius voluntas quæ suum ita omnibus statuit ordinem & certum medium, ad æternam consequendam beatitudinem, ut quod est meum si usui pare velles, & ego tuum si mihi vendicarem, nobis utrumque mors esset quod erat utriusque vita. Hic liber mandatorum Dei & lex quæ est in æternum, inquit Propheta: omnes qui tenent eam perveniunt ad vitam: qui autem dereliquerunt eam, in mortem. Convertere Jacob & apprehende eam, ambula per eam ad splendorem eius contra lumen eius. Id est, iuxta de p'ope. Ne trahas alteri gloriam tuam, & dignitatem tuam genti alieno. Beati sumus Israel, quia quæ Deo placent, manifestæ sunt nobis, ut calculec faciamus: & ea facientes, beati simus.

Quod non tantum de ipsa beatitudinis quam vocant substantia verò est, sed de ipsiis etiam particulariibus circumstantiis ac quibuscuq; meriti conquirendi rationibus intelligendum est, unde Divus Thomas, quæcumq; alia, inquit, virtutum opera, ex hoc merito sunt apud Deum, quod fiant ut obediatur Divinæ voluntati. Nam si quis etiam martyrium sustineret, vel omnia sua pauperibus erogaret nisi hoc ordinaret ad impletionem divinæ voluntatis, meritoria esse non possent, sicut nec si fierent sine Charitate.

Factum est ut imperasti, ajebat seryus à Domino suo missus ut invitatos vocaret ad cenam magnam, non aliud dicit quod fecerit nisi quod imperatum est, quia hoc uno bene fecit quod fecit, quia factum est quod imperarat Dominus. Sic Apostolus, dum consummem, inquit, ministerium quod accepi à Domino Iesu, nihil me aliâ moveri: hoc uno precor, hoc uno urgeor. Sequor, si quomodo comprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu; ad destinatum persequor, ad brævium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quin & ipse Dominus hoc unum sibi faciendum, aut se hoc unum fecisse affirmat quod sibi quodammodo præscriptum esset; Et faciam, inquit, voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius, OPVS consummavi quod didisti mihi (Pater) ut faciam.

Ad eò verum & certum est, quod si quid certò & securè fiat ad promerendam beatam æternitatem, totum in eo sit, ut quo velit Deus in loco

if. 38.

Ibid. 66.

LUC. 10.

PROV. 13.

Ser. 4. in
vlt. Pasche
In die S.
Ioan. Bapt.

Phil. 2.

Bar. 4.

2. 2. q. 104.

A. 3.

LUC. 14.

A. 26.

Phil. 3.

Ioan. 4.

Ibid. 17.

Rom. 8.

in statu, in tempore, cæterisque; ad rem spectantibus circumstantiis, planè fiat, nec aliter. Unde nõ quælibet Dei voluntas sed omnis exigitur, nulla ut pars ejus desit, ne quid securum non sit: *Sicut pleni & perfecti in omni voluntate Dei. DIGNETUR vos vocatione sua Deus noster, & impleat omnem voluntatem Bonitatis*, id est, illam voluntatem qua primò ex bonitate suã nos vocavit ad certum vitæ degendæ statum, ne si ab illa discesserimus, non discedamus quidem ab ejus voluntate, sed à voluntate bonitatis & vocationis in qua erat securitas, transeamus ad illã voluntatẽ justitiæ, quæ magis dubiã & suspensã tenet salutem.

III. PUNCTUM

QUOCUNQUE nos igitur Christus vocet, quasi ad carnem vocat sive convivium, quia secutam vocat ad vitam, in qua securitas mens ita conquiescit, quasi continuo convivetur, siquid illud convivium de quo Propheta: *Convivium pinguis, convivium vindemia, pinguis modulatorum, vindemia defecata*. I.e. convivium mentis & gaudium spiritus, non carnale non mundanum, sed ab istis terrenis expurgatum, ac proinde solidum & securum. Tam paulò post subdendã causã & rationẽ tanti gaudiõ, si loquentes inducit eos qui tali gaudent gaudio: *Ecce Deus noster iste, expectavimus eum, & salvabit nos: iste Dominus, sustinuit eum, exultabimus, & letabimur in salutaribus ejus*, id est, in illo salutis assequendæ modo & medio quo vocationem nostram insignivit.

Quæ certè Consideratio quanti valere debeat apud unumquemq; nostrum, ut quod tam sæpè monebat Apostolus, *Vocationem suam & ministerium suum videat & impleat*, facilè est concludere, cum nihil æquè animos nostros ad agendũ possit pellere, quã quod suave est simul & utile quæ duo si separentur distrahunt animum à suscipiendo quovis opere, cum hinc utilitas, inde suavitas illum ad se alliciat: sed si simul jungatur tũ certè nullus est qui non id sentiat quod poeta dixit: *Omne tunc punctum qui miscuit ut ille dulci*. Ubiã verò apertius hoc utrumq; miscetur quã in illo certo vocationis gradu, ad quem Christus unumquemq; vocat? Quid utilius quã quod viam facit ad summum bonũ comparandũ? quid suavius quã quod magis certam & securam illam facit viam? *Quos prædestinavit*, inquit Apostolus, *hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit & glorificavit*. Videtne quod jam ex S. Bernardo fortè aliã audivisti, quã senè Aposto-

lus mediã ponat vocationẽ inter prædestinationẽ & glorificationẽ, quasi apertè diceret, non aliter glorificari prædestinatos quã si vocationi suæ fideliter adhæreant, nec aliter efficacius cum gratia permoveri posse ad hanc fidelitatem exhibendam, quã si attentè considerent quanti hoc momenti sit, certum salutis iter tenere.

Eiõ non careat suis difficultatibus, tantò est iter certius, quantò est difficilius; & tantò suavius quantò certius, quando illud præsertim quod suscipitur, Deo duce suscipitur. Sola suavitas sine aliqua difficultate mihi suspecta esset, ne quid fortè mei solius gratia facerem: difficultas verò si à me solo procederet, non esset cura, quia propriæ voluntatis vitio posset inquinari; unde illud restat securius & certius, ut quæ est à Deo asperitas à nobis libenter acceptetur: sicq; fiat cumulatè, quod faciendum in perfecta doctõ obedientia S. Gregorius: ut aliquid nempe ex nostro habeat, & aliquid ex non nostro. Verba ejus sunt, *Quia non nunquam nobis hujus mundi prospera, non nunquam vero jubentur adversa: sciendum summo prece est, quod obedientia aliquando si de suo aliquid habeat nulla est: aliquando autem si de suo aliquid non habeat, minima. Nam cum hujus mundi successus præcipitur, iem locus superior imperatur, qui ad percipiendã hæc obedit, obedientia sibi virtutem evocat, si ad hæc etiam ex proprio desiderio anhelat. Neq; enim se sub obedientia dirigit, qui ad accipiendã hujus vitæ prospera, libidini propria ambitionis servit. Rursum cum mundi despectus præcipitur, cum probra adipisci & contumelia jubentur, nisi ex seipso animus hæc appetat, obedientia sibi meritũ minuit, quia ad ea quæ in hac vita despecta sunt, invitus nolensq; descendit. Ad detrimentum quippe obedientia ducitur cum mentem ad suscipiendã probra hujus sæculi, nequaquam ex parte aliqua, etiam sua vota comitantur. Debet ergo obedientia, & in adversis ex suo aliquid habere, & rursum in prosperis, ex suo aliquid omnimodò nõ habere: quatenus & in adversis tanto sit gloriosior, quantum divino ordini etiam ex desiderio injungitur: & in prosperis, tanto sit verior, quanto à presenti ipsa quam divinitus percipit gloria funditus ex mente separatur.*

Quod utrumque S. Doctor confirmat Moylis & Pauli exemplo, quorum alter gloriosum populi regimen penè retinens suscepit, alter verò intentatam Jerosolymis mortem libens adivit, unde & concludit: *Moyse itaq; ad prospera de suo nihil habet, quia præcibus renititur, ne Israeliticæ plebi præferatur. Paulus ad adversa etiam ex suo*

L. 35. Mor. c. 10.

Exod. 4.

Ag. 21.

voto ducitur, quia malorum imminentium cogitationem percipit, sed de vocatione spiritus eius ad acriora se respicit, ille praesens potestatis gloriam Deo voluit iubente declinare: Iste Deo aspera & dura disponente, se studuit ad graviora preparare. Praeunit ergo utrorumq; Ducum infracla virtute in-

stituimus, ut si obedientia palmam apprehendere veraciter nitimur, PROSPERIS HVIVS SÆCVLI EX SOLA IVSSIONE, A DVERSIS AVTEM ETIAM EX DEVOTIONE MILITEMVS, O verba verba, in tabulis scribenda cordis tui.

Pr. 7.

FERIA TERTIA.

QVID SIT ESSE CHRISTI DISCIPVLVM.

Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse

Discipulus. Luc. 14.

VERITAS PRACTICA.

Hoc est esse Christi discipulum, solius esse Christi.

RATIO hæc est inter alias, quod quærenti quid sit esse discipulum Christi, non potest a prioribus respondere verbis quàm quæ brevius & apertius rem totam continent.

Sed hæc verba, solius esse Christi, rem totam de qua est quæstio, brevius & apertius continent.

Sic fuit igitur respondendum: sic exprimenda Veritas fuit: Hoc est esse Christi discipulum, solius esse Christi.

I. PUNCTUM.

IBANT, inquit Evangelista, turba multa cum eo: Sæ multi videlicet sequebantur Christum Dominum passibus corporis, sed non cordis, quibus tamen magis, se sequerentur, optabat. Atque ut omnibus notum faceret quid esset se sequi passibus cordis & animi, sic conversus dixit ad illos: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem & uxorem, & filios & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bisulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quod confirmas allata similitudine volentis tutum ædificare vel bellum gerere, sic concludit Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

Quæ postrema sententia Veritatem maximè Practicam continens, quia jam fufius declarata fuit in 1. part. Feria 3. Hebdomad. 5. post Epiphaniam: Idcirco hic aliud nihil videretur adden-

dum: aut nisi brevius aliquid quod respondeatur indaganti & quærenti ex verbis Domini, quid sit esse Christi discipulum? Hoc nempe est quod solius esse Christi. Nec brevior potest esse responsio nec aptior. Non ita quidem & brevis esse debuit quin esset apta: Sed neq; potest apta esse, nisi brevis esset. Nam hæc duo iuncta singulariter quæcujuslibet rei definitionem commendent, si quibus fieri poterit brevioribus & apertioribus verbis res tota de qua est quæstio comprehendatur. Et enim si sinceram vocem des tuba, inquit Apostolus, qui paravit se ad bellum? Volo quinq; verba sermo me loqui ut & alios instruam, quàm decem millia Verborum in lingua. Id est, malo & fatuus duco ad fructum colligendum, paucissimis verbis & manifestis loqui, quàm multis non ita manifestis.

1. Cor. 14.

Diat. 6.

1. Tim. 1.

Nonne sic Christus Verbum abbreviatum dicitur & abbrevians, Quia in se Divina omnia continet, & quæ omnia continet tam compendiosè contrahit non tantum in Evangelio, sed in sanctissimo Sacramento, ut illic discantur omnia brevi compendio, nullo impendio, sicut videre est in 3. parte, Feria 6. primæ Hebdomad.

II. PUNCTUM.

SED hæc Verba, solius esse Christi, rem totam de qua est quæstio, brevius & apertius continent.

Nam res tota, hæc est: ut quis ita sit expeditus & denudatus omnibus, nihil ut illum planè detineat quò minus promptè & constanter Christum sequatur, quocunque vocet. Quia in re, duo sunt præcipua capita, quorum alterum affirmativum, & alterum negativum dici potest. Affirmativum est quò de Christi discipulo asseritur, quod prom-

Ugnatio
lib. 5.
lib. de
prop. Ec-
cl. 5.

promptè & constanter Christum sequi debeat, quocumque Christus vocet. Negativum autem quo dicitur propterea ceteris omnibus illum expeditum & deudatum esse oportere, nulla ut re, nulla persona, nullo affectu detineatur, quominus Christum vocantem promptè sequatur. Jam verò quod hæc duo quantumcumque sint ampla & varia breviter tamen & apertè continentur his paucis verbis, *Solus esse Christi*, quis non videat, quis non intelligat? Cum enim dicitur *esse Christi*, totum illud quod est affirmativum dicitur: & voce hæc *solus* totum aliud negativum tam manifestè comprehenditur quàm manifestum est hac voce totum excludi, quo detineri posset quisquis à Christo vocatus sit. Si namque totius Christi est, quid est quod illum à Christo avocet? Aut si quid esset quo vocaretur quomodo solus Christi esset? Nam, quod est valde notandum, non alia hic ratione vox ista, *Solus*, utitur quam prout opponitur cæteris omnibus quæ à Christo suo sequendo, discipulū retardare possent, nec alio sensu Christus Dominus ait patrem aut matrem aut alios proximos esse habēdos odio, quàm prout se ipsi opponunt Christo, cum sint alioquin præ cæteris diligendi. Quamobrem illuc redit oratio, ut quæ sunt rei de qua est questio, duo præcipua capita comprehendantur evidenter his verbis, *solus Christi*. Scilicet quando dicitur, *Dominum Deum tuum timelis*, & *illi solum servies*, nonne sic excluduntur alij Dei & Domini, qui se nobis opponerent contra purum veri Dei cultum? Nonne sic Apostolus, *soli Deo reddendū aut honorē & gloriā*, nulli procul ut creaturæ par reddi possit honor & gloria?

III. PUNCTUM.

HOC est igitur, esse Christi discipulum, **SOLUS ESSE CHRISTI**. Hoc est certum: & a partibus quod respondere possit: Hic supra alij natus & expressus discipulorum Christi character si sine solus Christi, si sint na Christi, nullis ut ab eo div. Manent creaturis, dicant que cum Apostolo: *quis vos separabit à charitate Christi?* Quod si ille Martyr probè noveat qui dicebat: *Nunc incipio Christi esse discipulus*, nihil de his qua videntur desiderans, ut seum Christum inveniam. Hoc est quod multis jam supra Veritatibus explanatum fuit, quales sunt istæ:

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.

In 1. parte, Die 4. Januarij.

Magis tenemur omnes affectu nostra relinquere, quàm effectu Apostoli.

In 1. parte, Fer. 3. Heb. 1. post Epiph.

Sicut à veteri lege, sic à veteri homine, unicuique Christiano est abstinendum.

In 1. p. Sabb. Hebdom. 5. post Epiph.

Quod difficillimè crederes te contra Christum esse, hoc est facillimum creditu si Christo credis.

In 2. parte, Domin. 3. Quadragesima.

Quod petenti Christo juxta Crucem non negasses, hoc à te semper petit hoc illi nunquam negandum.

Quod novo negatur homini contra veterem, hoc indulgetur veteri contra novum.

In 2. p. Fer. 6. & Sabbato Heb. Passioni.

Solum pietatis genus est, in re salutis adversa, suis esse crudelem.

In 3. p. Fer. 3. Heb. 5.

Non tam spectatur quid dones pro divinis, quàm quid non dones.

In 3. p. Fer. 6. Heb. 8.

Affectum probat effectus.

In 3. p. Fer. 2. Heb. 9. Vid. & Fer. 5. Heb. 11.

Christo non servit, qui Christo quidem laborat, sibi verò quiescit.

Quod præsertim spectat Christus, non est quid ad se afferas, sed quid à te auferas.

In 3. parte, Fer. 2. & 3. Heb. 13.

Vel Domino Deo, vel libidini renuntiandum.

In 3. parte, Domin. 14.

Quarum omnium veritatum praxis eò spectat ut solus Christi simus: in qua Praxi cum sit illud arduum & difficile, cæteris se omnibus abdicare, difficultatem perineat consideratio jam proposito, quod non sis aliter Christi discipulus. Quid sit quo te abdicet, vel quantum sit difficultas in eo deferendo: majus & gravius tibi aliquid subministrabu hæc consideratio, quo difficultas retundatur, Deferendane mundi Gloria?

Sed

Dicit. 6.

1. Tim. 1.

1. Ignatius

lib. 5.

Bar. de

prop. Ec-

cl. 6.

Sed quid gloriosius quam sequi Christum? Timetur forte probum aliquod? Sed quid probrosius quam à Christo deficere? Rei externæ & domesticæ si damna metuis, cur non potius metuas rei damna internæ & spiritalis quæ incurres? Nunquid decedet aliquid de solita vivendi iucunditate, si tam arctè te constingas ut sis Christi discipulus? at perpende, quid moeroris esse possit si ne decedas aliquid de solita vivendi iucunditate, decedas ex tali debito quo astringeris ad unius Christi obsequium? Perpende quid dicat Sapiens *Sapientiam enim & disciplinam qui abicit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.*

Scipulus? at perpende, quid moeroris esse possit si ne decedas aliquid de solita vivendi iucunditate, decedas ex tali debito quo astringeris ad unius Christi obsequium? Perpende quid dicat Sapiens *Sapientiam enim & disciplinam qui abicit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.*

FERIA QVARTA. DE OVE PERDITA, QVÆSITA ET INVENTA A PASTORE.

Cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens. Luc. 15.

VERITAS PRACTICA.

Nunquam magis eris tuus, quam cum minus eris tuus ut sis totus Christi.

RATIO EST. Quia nunquam magis eris tuus, quam cum teipso in salutem tuam uteris melius. Sed nunquam teipso in salutem tuam uteris melius quam cum minus eris tuus ut sis totus Christi. Ergo nec unquam aliter magis eris tuus, ac proinde libenter totus à te desinas oportet ut sis Christi totus.

I. PUNCTUM.

ERANT appropinquantes ei, Publicani & peccatores ut audirent illum. Et murmurabant Pharisei & Scribae, dicentes, quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos Parabolam istam, dicens: quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto & vadit ad illam qua perierat, donec inveniat eam?

Vide quæ plura leguntur in Evangelico textu & supra in 3. part. Dominica 3. post Pentecosten, ex quibus consideranda venit præcipue tanta Pastoris tui bonitas, qui te olim perditum mira quæsitivæ sollicitudine, nec minori cura te inventum conservat, & sibi tam arctè jungit, ut suis velut humeris te portare non de dignetur, ut sic te totum habeat, te totum possideat, te totum sibi vendat. Nonne id libens volest? An forte metues ne quid tibi de te pereat si fueris Christi totus? nil metue. *Nunquam magis eris tuus quam cum sita minus eris tuus, ut sis solus Christi.*

Quæ propolita Veritas opportunè præcedentem sequitur, & sequentes præcedit, ut simul cõ-

globatis testimoniis magis ac magis innotescat quantum divine debeas Bonitati, ac vehementius incendaris ad teipsum illi totum dedendum, consecrandum.

Ut autem facilius procedat Ratio quæ Veritatem demonstret, observandum est tribus modis inter alios, hominem dici suum. Primo conditione libera quæ opponitur servituti. Sicut enim servus non est suus sed sui Domini, sic liber ab illa servitute potest dici suus; de qua libertate vel servitute, nulla hic quæstio.

Secundo, qui libet hominum, sive liber sive servus, dicitur suus quod quidquid bene vel male agit moraliter, liberè agit; si que ita suarum Dominus actionum cum interna cum sum externarum, ut nulla vi cogi possit, ad bonum bene vel ad malum male agendum nisi prout velit. Sic expresse S. Ambrosius: *Operatur prout vult, id est pro libero voluntatis arbitrio.* Sic S. Gregorius Nazianzenus: *arbitrii libertas, parem in usumq; partem, motum habet.* Et S. Augustinus tale in homine liberum esse arbitrium ait Deum nobis per Scripturas factas revelasse, quarum hæc est insignis ex Sapiente sententia; *Deus reliquit hominem in manu consilij sui, adjecit mandata & præcepta. Si voluerit mandata servare, conservabunt se: Apposuit tibi ignem & aquam, ad quod volueris, porriges manum tuam. Ante hominem visa & mors, bonum & malum, quod placueris ei, dabitur illi.* Sic itaque tuus es, dum teipso libere potes uti vel ad bonum vel ad malum.

Sed tertio, longe magis tuus eris si quemadmodum prima refert propositio, tu teipso tantum utaris ad bonum, ad virtutem, ad salutem, ad æternum & beatum finem tuum. Nam cum universim ex libero tui usus, tuus sis; profectò quanto erit liberior & melior ille tui usus, tanto & magis

LUKE

eris. Certum est autem quod tui usus ad bonum, melior est usus quam ad malum, quod autem dici etiam possit liberior, ex eo patet, quod alter qui est ad malum, sic pelliciatur & contum-patur à natura depravata ut captivari dicatur & servire, unde & dicuntur *servi corruptionis*, *servi* propriæ voluntatis, *servi concupiscentiæ*, *man-cipia* dæmonis & peccati, à quo enim quis *super-tus est*, huius *et servus est*. An non servus, inquit S. Bernardus, cui dominatur iniquitas? Et maxime Nisi tu foret indignus iudices, hominem tibi quædam vitium dominari. Quid interest volens servus, an in vitium. Nam etsi coacta servitus miser obitor, sed affectata miserior est. Non ita verò servit qui se in bonum utitur, sed contra liberè potius domina-tur libidini, naturæ imperat, & de peccato trium-phet. *Nam verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum in sanctificationem; finem verò, vitam æternam.*

Servit quidem iustitiæ, servit rationi, servit gratiæ, servit Deo: sed ista servitus, bona libertas est, servitus quidem peccati libertas quædam est sed mala, & malus libertatis usus; non enim idcirco data est libertas ut male utaris & abutaris in malum; sed potius ut bene in bonum utaris, quod est pluribus demonstratum in 2. part. Sab-bato sancto: unde id tandem sequitur quod tan-tò magis tuus sis quantò magis bene, magis lau-dabiliter & probare tu teipso uteris, quia hic est proprius tuæ libertatis seu liberi tui usus, finis & perfectio. Quod vel ex eo maxime confirmatur quod qui etiam temporalibus negotiis licet ex se non malis, nimis tamen additi sunt, non tam dicuntur sui quam qui sibi suæq; saluti attentius vacant, unde idem S. Bernardus Eugenio Papæ; *Cum omnes te habeant, esto etiam tu ex habentibus unus. Quid solus fraudaria munera tui? Et post multa: Memento proinde, non dico semper, non dico sepe, sed vel interdum reddere tuis sum tibi. Vere tu quos, te inter multos, aut certe post multos. Q. d. hic est proprius tui usus cum te uteris in salutem tuam, sicque magis verè poteris dici tuus.*

II. PUNCTUM.

SED nunquam teipso in salutem tuam uteris melius, quam cum minus eris tuus, ut sit totus Christi.
Tria distinctè sunt enucleanda. Primum quid sit minus esse tuum, nempe mala libertate, seu malo libertatis usu, q. d. minus tibi esse indulgentem, minus te tua uti libertate ad malum
Haynesius Pars quarta

perpetrandum, minus tuis cedere cupiditatibus. *Non configuratum esse prioribus ignorantia tua de-fidei tu, sed secundum eum qui vocavit te sanctum & ipse in omni conversatione sanctus sis, ut ait san-ctus Petrus.*

Secundum est, quod sic oportet minus esse tuum ut sis totus Christi: nam nisi vetus homo exuatur, novus non induitur; sic est positus Chri-stus in ruinam & in resurrectionem multorum, ut quorum est resurrectio sit eorum prius ruina. Sic granum frumenti cadens in terram prius de-bet corrumpi & mori ut faciat fructum, De qui-bus passim supra in aliis partibus, atque infra etiam in hac parte. *Fer. 5. sequentis hebdomadæ, ubi hæc Veritas exponitur:*

Non minus expedit ad salutem ut vetus homo moriatur in nobis, quam ut novus homo moreretur pro nobis.

Et quia sic ipse novus homo Christus non re-surrexit nisi postquam fuit mortuus, sic qui prius cum illo moriuntur ut simul etiam cum illo re-surgant, dicuntur illi maxime similes, quod sic e-gregiè S. Diadachus, D. Hieronymo ætate par-
Lib de per-si. c. 4.
Omnis, inquit, homines sumus ad imaginem Dei; illud autem ad similitudinem illorum tantum est qui per multam Charitatem, libertatem suam Deo in servitum addiderunt. Quando enim non sumus nostri, tunc similes sumus ei qui nos sibi per Charitatem reconciliavit.

Tertium denique, quod nunquam teipso in salutem tuam uteris melius, quam cum sic totus fueris Christi, quia quando vel hoc unum esset, te totum esse Christi, hoc unum sufficeret ad salutem & perfectionem, ut declaratum est in illa Verita-te quæ habetur in 2. p. *Fer. 9. Quinquagesimæ: Quo magis Christo subijcitur, eo magis erigimur.* Sed & præterea verè hinc dici potest quod Sa-piens de Sipientia prædicabat: *Venerunt mihi o-mnia bona pariter cum illa. Quid enim certius ad salutem, aut quid uberius ad omne meritum, quam ab eo dirigi in cuius manu voluntas Domi-ni dirigitur, ut est apud Prophetam, Quis autem dubitet quin à Christo dirigatur in omnibus quisquis se Christi totum profitetur? Hæc enim dicit Dominus, Redemptor tuus, sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus docens te uti-lia, gubernans te in via qua ambulat.*

Kk

III. PUN-

III. PUNCTUM.

NUNQUAM igitur magis eris tuus, quam cum minus eris tuus ut sis totus Christus, quia sic nunquam melius tecum a teipso esse potest, quod est proprie tuum esse, & quod tam verè à Christo est quam verè dicitur à Propheta, Dominus iustus noster, vel à S. Apostolo: qui factus est nobis sapientia & iustitia & sanctificatio & redemptio, ut quem admodum scriptum est, qui gloriatur in Domino gloriatur. Id est, qui aliquid gloriosum sibi comparare voluerit, id à Christo putet habendum. Vel sic potius, si quid gloriosè quispiam gesserit, gloriam Christo referat, quia tota rei benè gestæ laus illi debetur & gloria.

1 Cor. 1.

In Lucam.

1r. 125. in Ioan.

Sic ad ipsam totius Veritatis Praxim, aptè S. Ambrosius: Qui ad Deum regressus, se sibi reddit: qui recedit à Christo, se sibi abdicat. S. item Augustinus non minus pie quam acute: Nescio, inquit, quo inexplicabili modo quisquis seipsum non Deum amat, non se amat: & quisquæ Deum non seipsum amat, ipse se amat. Qui enim non potest vivere de se, moritur utique, amando se: cum vero ille diligetur de quo vivitur, non se diligendo magis diligit, qui propter ea se non diligit, ut eum diligit, de quo vivit.

Nonne ovis sibi lola relicta perierat? Et nonne tunc magis sua fuit cum minus sua facta est, quando scilicet in Pastoris venit manum? Nonne sic adolescens ille filius de quo proxime sequenti die, nunquã magis sibi est redditus & totus suus

factus, quam cum in paternam rediit potestatem ut totus esset Parris? Sic te uni Christo tradeendum, nec putes tibi unquam melius quam quod sæpe putas deterius. Contemplantur rursus sylvestre lignum vel obtusum vel impolitum lapidem, in cuiusdam periti manu artificis qui nobilem inde formet effigiem, An putas quot à ligno vel lapide segnèra detrahit artifex, tot sunt ligni vel lapidis detrimenta vel incrementa? Non est dubium quin esse dicas incrementa & decora, si cogites inde formari effigiem ex detrahitis segmentis. Sic plane de te cogita, cum tua tibi vides eripi vel perire, sic polius, sic afformaris, sic aptaris in formam & imaginem ipsius Christi, qui quantum de nostro à nobis detrahit, tantum de suo nobis restituit: & tantò nos magis nostros facit. quanto ipsi nos minus nostros facimus, ut ipse de nobis quod velit, faciat. Sic ille proprie ca Fili, sine me, inquit, secum agere quod volo, ego scio quid expedit tibi. Tu cogitas ut homo, tu sentis in multis sicut humanus suadet affectus. Vide quæ plura sequuntur, annotato loco, & assume conformem animum. Videri etiam potest in 1. parte, die 6. Decembris, hæc valde affinis Veritas:

Nunquam melius sibi providet Christi servus, quam si nihil sibi retinens, totum se Domino suaque omnia consecrat,

FERIA QUINTA.
DE FILIO PRODIGO.

Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas Porci manducabant, & nemo illi dabat. Luc. 15.

VERITAS PRACTICA.

Qui se à Christo subducit ut scelicius vivat, vivit miserius ipso misero Prodigio.

RATIO EST, Quia ex duobus miseris ille censetur miserior qui à meliori statu decidit in peiorem.

Sed qui se à Christo subducit ut liberius & scilicet vivat, à meliori statu decidit in peiorem, Ergo ille est miserior ac proinde cadendum à nostra libertate qua nos à Christi ducta & gubernatione restituit.

I. PUNCTUM.

QUAE in textu Evangelico sequitur consideranda Parabola de filio qui vulgo dicitur Prodigus legi potest, & ex multis quibus abundat documentis, illud præcipue colligi quo patebit quale sit bonum, regi à Christo, quale autem malum, se ab eius regimine & ductu retrahere. Nam qui se ab eo retrahit ut liberius vivat, non modo miser evadit usque perditus, sed et longè miserior, quo à statu meliori decidit in peiorem. Hinc enim miseria status est agnoscenda, cum quis à florenti decidit in abjectum, & quo florentior seu melior fuerit ille status à quo decidit, quoque ille abjectior in quem est lapsus

plus, eò cenferi debet miserior. Sic quando re-
 presentatur primi Angeli lapsus & infelicitas,
 primò describitur qualis esset ante lapsum: *Quis*
dicebas in corde tuo, in caelum conscendam, super a-
stra Dei exaltabo solium meum, similis ero Altissi-
mo. Veruntamen ad infernum detraberis in pro-
fundum lacu. Et rursum: Tu signaculum similitu-
dinis, plenus sapientia & decore, perfectus in vis-
itu, à deo conditionatus tua, donec inventa est iniqui-
tas in te, Tum paucis interjectis, nihil factus es,
& non eris in perpetuum, id est, neque unquam
redibis in eum statum unde excidisti. Sic uni ver-
sim de homine: Et homo cum in honore esset, non
intellexit, comparatus est iumentu insipientibus, &
similis factus est illi. Sic particulatim de quibus-
dam Quando procedebam à a portam civitatu, in-
quit de se Jobus, & in platea parabant cathedra
mibi, videbant me iuvenes, & abscondebantur &
senes assurgentes stabant. Principes cessabant loqui,
Et quæ fufius ibi prosequitur, ac post subdit:
Nunc autem derident me iuniores tempore, quoru
non dignabar patres ponere cù canibus gregis mei,
nunc in eorum canticum versus sum, & factus su
ais in proverbium. Abominantur me, & longe fu-
giant à me, & faciem meam conspuere non verentur.
Sic de Nabuchodonozore, Propheta Daniel
ad filium ejus Balthazarem: ò Rex, Deus altissi-
mus, regnum & magnificentiam, gloriam & hono-
rem dedit Nabuchodonozor Patri tuo, Et propter
magnificentiam quam dederat ei, universi populi,
tribus & lingua tremebant & metuebant eum:
quos volebas, interficiebas, & quos volebas, exalta-
bas. Quando autem elevarum est cor ejus, & spiri-
tus illius obfirmatus est ad superbiam, depositus est
de solio regni sui, & à filiis hominum dejectus est,
sed & cor ejus cum bestiu positum est, & cum onag-
ris erat habitatio ejus, solum quoq; ut bos com-
debat, & rore calicorpius ejus infectum est. Sic de
Rege Antiocho: qui sibi videbatur etiam flucti-
bis maris imperare, supra humanum modum su-
perbia repletus, & montium altitudines in statera
appendit. nunc humiliatus ad terram in gestatorio
portabatur: & qui paulò ante sidera caeli continge-
re se arbitrabatur, eum nemo poserat propter into-
lerantiam factoru portare.

In quibus & aliis illorum exemplis omnium
 qui recensentur infelices, non aliter apertius
 eorum infelicitas exhibetur quàm prius de-
 monstrando quam felices essent.

Quod ut frufluosius etiam ad rem presentè
 accommodes, advertite tria esse quæ statum flo-
 rentem faciunt pro triplici genere boni, nempe

Honestas seu honor, Commoditas, & Jucundi-
 tas: Unde illud sequitur ut quo honorato: erat
 status, quo commodior & ad Jucunditatem vitæ
 suavior; eo miseria major si in opposita mala mu-
 tetur, si in dedecus, in egestatem, & pœnas cor-
 poris aut animi. Nonne est ita? Nonne sic prop-
 terea miserandus est iste Prodigus quod à nobili
 filio-familias in pastorem porcorum evaserit, à
 retum omnium copia ad eam inopiam reda-
 ctus fuerit ut ne quidem porcorum reliquias
 sibi vindicare possit; ab illa deniq; vitæ jucundi-
 tate qua totos dies in paterna domo fruebarur,
 in illos corporis & animi cruciatus excidit quos
 quotidiana fames excitat, & in pascendis porcis
 operæ collocatæ infamia. *Quanti mercenarij, tū*
in se reversus inquit bar, in domo patris mei abli-
dans panibus! Ego autem hic fami pereoi. O si sal-
tem sic posses in te reverti.

II. PUNCTUM.

SED quis à Christo subducit ut liberius & sæ-
 licius vivat, à florentiori seu meliori statu ex-
 cidit in peiorem.

Id est, ab eo statu excidit in quo triplex illa bo-
 ni ratio, honesti, utilis & jucundi magis reperitur;
 & in oppositum & evolvitur, ubi est majus dede-
 cus, diffiditior egestas, & pœna gravior. Sic autè
 facile demonstratur. Nam primò quid est hone-
 stum & quale in prodigo erat antequam è pater-
 na domo egrederetur? Vel dixeris aliquid quod
 non probetur à Deo, vel quod probetur: si non
 probetur, ut mundana illa vanitas in qua solet
 vulgus honesti nomè ponere, non est in quæ stio-
 nè adducendum. Si quid verò sit quod probetur,
 si rectè composita domus ejus esset, si sapientiæ
 laude cõmendatus Pater, si filius obsequens Pa-
 tri, nihil prorsus nisi ex ejus præscripto faceret,
 atq; adeo nihil nisi quod rationis regula pende-
 retur; est illud quidem honestum tam Deo quàm
 hominibus gratum & probatū: sed ubinam cer-
 tius illud honestū reperias? An apud patrem Pro-
 digi quantumvis sapientem, an apud Christum
 qui divina ipsa est Sapientia? Si dici potest hone-
 sta vivendi ratio filii qui se à Patre vel à quovis
 prudenti viro regi sinit, quantum ea potius dici de
 illo poterit qui se totum Christo regendum tra-
 didit? Quæ cõparatio Christi & hominis? Quæ-
 nã humanæ cū divina sapientia potest esse con-
 tritio? Si Sapiens affirmabat se propter suam sa-
 pientiã habiturū claritatem ad turbas, & honorè
 apud seniores, etiam si Juvenis esset: quanto putas,
 Ma Christi Sapienciã quæ tota impeditur in his re-

Kk z gen-

gendis qui se illi gubernandos dedunt, majorem & veriolem afferet claritatem, non tantum Christo sed & ijs omnibus qui ab ea reguntur? Illa illa Sapientia est de qua verissimè dicitur, *Innum-merabilis honestas per manus illius.*

Sap. 7.

De Utilitate vero quis dubitet longe amplio-rem in Christi ductu quàm in domo cuiuspiam ditissimi Patris familias? Date huic adolescenti prodigo quantum libuerit bonorum temporalium, non coarctabunt omnia vel unum minimum gratiæ gradum qui à Christo percipiunt. *Omne aurum in comparatione illius arena est exigua: & tamquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius.*

Ibid.

Deinde addo, quod licet æqualis esset temporalium & spiritualium bonorum valor, tanta est tamen abundantia gratiarum & donorum celestium in illo vivendi genere quod Christo duce traducitur, atque ita per totos crescunt non solum annos, non solum menses, non solum dies, sed per singula quæque diurnæ momenta, ut tantam sibi vel avarus qui libet, non possit per longum vitæ spatium, comparare bonorum copiam, quantam vir religiosus, & fidelis Christi sectator, paucis diebus poterit à Christo suo possidere. *Nam habenti dabitur, & abundabit. Ut ostenderet abundantes divitias gratiæ suæ. Solius est Apostoli de his loqui divitijs, nam & sibi hanc singulariter asserit datam gratiam evangelizari in vestigabiles divitias Christi.*

Math. 25.

Ephes. 2.

Ibid. 3.

Denique, quando etiam concederemus æquales in utrisque numero divitias, & licet daremus prodigo tantum pecuniæ quantum suis Christus dat gratiæ, non esset tamen tanta eius utilitas neque tam florens ex hac parte fortuna prodigi, quanta Christi sectatoris. Nam quorsum illa tandem pecunia, quænam eius potest esse utilitas si cum utilitate gratiæ comparetur? Recte enim S. Ambrosius: *Nos autem nihil omnino nisi quod deserviat & honestum sit futurorum magis quam presentium metimur formula: nihilque utile nisi quod ad vitam illius aternæ proficit gratiam, deservimus.*

L. 10 ff. c. 9

Restaret de jucunditate dicere nisi jam supra multis in locis & varijs modis demonstratum esset, quod sit suavius Christo servire quam mundo vel libidini. Nam vel ipsa quæ à Christo est tristitia magis jucunda est quàm quæ à mundo Jucunditas, ut habetur in 2. p. Dom. 3. post Pascha. Et major est voluptas voluptatem nolentem, quam vellescu Voluptatem vicisse, quam capisse, ut declaratur in 3. p. ubi de Voto Castitatis, Quod genus Jucunditatis, in sola volupta-

tis privatione positum, si tale est ut superet omnem mundi voluptatem, quale illud erit quod in ipsis quas vocant positivis & infusis à Deo delictijs spiritualibus, quæ *exuperant omnem sensum*, omnem dicendi & cogitandi facultatem? Quid de tranquillitate conscientiæ quæ est manna absconditum? quid de securitate mentis quæ est jugs convivium? quid de amore reciproco Christi amantis & amatae sponsæ quod est osculum oris castissimum? quid de ipso dicam centuplo quod in medijs persecutionibus adeo non tollitur ut ibi potissimum sentiat?

Phil. 4.

Apo. 2.

Proc. 15

Cant. 1.

1. Pet. 2.

1. Cor. 1.

1. Marci 10.

Non sic ille adolescens Prodigus, non sic ille domi suæ contentus dici potest vixisse, cum inde egredi non petierit nisi quia domi contentus non vivebat, & nisi quia sperabat se alibi reperiturum quod domi quærebatur nec inveniebat. Quamobrem ex hac parte jam habemus quod status ille vivendi qui Christo duce & gubernatore vitæ peragitur longè est eminentior & honoratior quàm qui esse potuerit illius filij qui è paterno ductu se ipsum emancipavit; unde quando par esset vitæ calamitas in quam uterque decidit cum genus vitæ mutat, miserior tamen esset illius qui se à Christo subduceret quam alterius, quia scilicet ex altiori loco caderet, qui certe casus esset calamitosior. At quod id magis verum esse agnosceret si & ipsa est longè impar & inæqualis calamitas, si quam incurrit Christi desertor miseria multo est dirior & infelicitior, quàm quæ miseri prodigi spectanda nobis proponitur.

Hoc est quod sequitur exponendum, & per mala gradiendum opposita tribus illis bonis in quibus dictum est stare florentem statum; nempe honesto dedecus, utili paupertas, & jucundo poena opponitur. Nec immorandum longius quam acerba hæc prodigum tria mala circumdarent, patent enim apertius quàm ullo possint fermone promi. Quid enim nobili filio dedecorosius quam porcarium fieri? Quid egentius quam sola porcorum esca nutrir? Quid dolentius quam ne ipsa quidem posse uti? Sed videamus attentius quàm longè hæc graviora involvant eum qui relicto Christo sibi vivit!

Primo quidem maius est dedecus, quia de ser-vo Christi fit servus Diaboli, fit servus sui naturalis appetitus per quem in homine Dæmon regnat; à Christi ductu transit in ductum Dæmonis: & quando ille solum inordinatus spectatur appetitus, pars illa est animalis in homine quæ si nobis dominatur, nos infra, nos ipsos in-

114

fra porcos & alias quaslibet immundas & foedas demittit animantes. Neque enim illum Deo peccus ita invisum est & odiosum quàm iste animalis appetitus qui se Deo nõ vretur opponere, repugnare, antelittere: ac proinde non porcus solum sed sus revoluta seu *lora in volutabro luti dicitur*, cuius qui sit servus certè infamior & sordidior efficitur quam ille porculator qui pascentes & minus sordidos pascebat porcos. *Quàm vilis facta es nimis iterans vias tuas? COMPVTRVERVNT jumenta in stercore suo. VISITABO super viros defixos in sterco? suis.* Potestne de viro religioso, de viro qui Christũ aliquando vitæ sugducem habuit, probrosius aliquid proauntari?

De indigentia verò spiritali quæ damnosior est temporali, quid attinet dicere cum Christo evidenter suo defertori deat: *Et nescis quia tu es miser & miserabilis, & pauper & cæcus & nudus* In quibus verbis tria insunt quæ hanc extremam indicent esse miseriam, Primum est esse nudum, id est, exu um omni profus bono, quod & postea repetit, *non appareat confusio nuditatis tuæ* Hoc est autem extremum paupertatis, sic esse nudum nam vix ullum adeo pauperem videas qui sit omnino nudus; Ita verò se denudat qui Christum defertit, nam se bonis acquisitis ita per peccatum exiit quasi nihil boni profus umquã egisset. Deinde verò cæcus est ut neque se valeat regere, nec labore victum & vestitum comparare, nec se quòquã moveat ut regatur. Nã quod certum est extremi mali signum, nescit se na cæcum & nudum esse, unde nec sibi providet, nec ut sibi provideatur quemquam orat, & monentibus etiam obstitit, quod certè Prodigio malum non inerit, nam & agnoscebat suam inopiã, deplorabat statum suum, cogitabat de illo instaurando, sicut inde revera emerit, & meliora suscepit consilia.

Atque hinc lachrymæ, hinc gemitus, hinc postremum è tribus quod miserorem facit statum, nempe dolor & poenã opposita jucunditati vitæ; qui certè dolor tantò est gravior quantò magis vel minus aliquando cognosceret suam miseriam. Nam si verè in se reverus se agnoscit, quis tandem dolor cogitanti se fuisse illam audacem animam cui Væ multoties intentatum fuit, quæ putavit relicto Deo se melius aliquid inventuram? Quid recordanti se à Christo non recessisse, nisi quia plus sibi placebat vivere quam illi qui profefuit mortuus? Quid apertè videnti quantum erraverit recedens à Pastore suo, quãvisque se periculis exposuerit nisi offensæ pastoris bonitas

eò se etiam extendisset ut se nolentem & invitũ protegeret? Quid dicit si revertitur, cum non semel ut prodigus se à patre distraxerit, sed semel iterum & amplius iteratis promissis non steterit, nec dum vix umquam fidem datã liberavit? ò se infidũ ò se perduellem, ò impium, qui tot acceptas gratias conculeavit, tot rursus oblatas respuerit, tot necessarias ad salutem contempserit! Quo vultu Patẽ adhibet cuius foedavit imaginẽ; quo verbo Filium conveniet cuius verba sprevit omnia; quo invocabit animo sanctum Spiritum, qui se toties infnuantẽ in animum suũ dissimulavit nosse, vel agnitum repulit, & repulsũ irritit? Nonne hæc & multò plura sentiat qui se aliquando sentiet suum rel quisse Christum, ne suos jocos relinqueret? Nonne hæc sentiens magis dolebit quam quidvis aliud perditum, aut non verè dolens & contritus id sentiet; nam dolor est super omnem dolorem aut non est dolor revertentis.

Quod si numquam se agnoscat, si numquam ad Christum redeat, si sine Christo semper maneat: Putasne miserior em isto flagi posse statũ? Nonne hoc est supremum Judicij decretandum supplicium, *Discedite à me maledicti*. Jam mihi

Matth. 25.

deinde vobiscum pars nulla restat. Aut si forte anceps & dubius aliquando nutat animus quid consilij capiat, quod excoget medium inter Christum & Dæmonem, inter Gratiã & libidinem, inter virtutem & vitium; dic si potes quæ molestiarum moles interim animum obruat, quænam ex omni parte angustiam nutantem versent animum; quantis & quam miris modis id Deus præstet quod se facturum dixit: *Et ego quasi tinea Ephraim, & quasi purredo Domini Jacob. Et vidit Ephraim languorem suũ, & Iuda vinculum suum, & abiit Ephraim ad Assur, & misit ad regem ultorem; & ipse non poterit sanare vos, nec solvere poterit à vobis vinculum: quoniam ego quasi Boana Ephraim, & quasi captulus leonis domui Iuda. Ego, ego capiam, & vadam: tollam & non est qui eruat; Quasi diceret, cum se animus ille suspensus & dubius in angustias redactum esse senserit, ut vel pereat in suo statu, vel statum mutet, & ad me revertatur: his angustias quæret expedire, & nihil humanum relinquet intentatum quo se in statu suo corroboret, nec tamen pereat, aut se peritum videat; sed frustra, nam nullas illi concedam doloris inducias, nullum eius sinam elabi vitæ momentum quo non angatur, exstiter, & dolorem dolori addat; donec tandem agnoscat aut per-*

Osæ. 5.

cundum aut redeundum: Nam ego contra humanas adventiones, instabo acrius, & praevalbo, & cum vel adero vel abero, poeaz namquam illi deerunt.

Vide supra in hac parte. Fer. 4. Hebdomadae 17. ubi haec habetur Veritas:

Animo inordinatè affecto ad res creatas, angustia sunt ubique.

III. PUNCTUM.

QUISQUIS igitur se à Christo subducit ut liberius & saelcius vivat, vivit miserus ipso misero prodigo, quia videlicet à meliori statu decidit in peiorem: à majori bono honesto in majus dedecus: à majori bono utili ad majorè inopiam: à majori bono delectabili ad majores poenas. *Mittet Dominus super te famem & esuriam, & increpationem in omnia opera tua quae tu facies donec conterat te & perdas velociter propter adventiones tuas pessimas in quibus reliquisti me.* Multi ponderis haec sunt duo verba, reliquisti me, sicque attentius perpendenda sunt ut non id solum cogites quam sit id grave, Dominum reliquisse: sed quam sit verum, te reliquisse Dominum. Scito & vide quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, quasi diceret, conjunge simul utrumque, nec minus certum credas te reliquisse Dominum, quam verum videbis grave id esse malum. Non illum forte reliquisti tam longè quam iste prodigus, vel quam alij projectiores ad vitium: sed parùm refert, quantum ad mali de quo hic agitur, acerbiter, nam sive longè sive prope abieris, malum in hoc est positum quod illum reliqueris à quo regebaris, & hoc potissimum nomine seu motivo reliqueris, quia rigebaris, seu quia regi ab eo nolisti.

Dom. 28.

Fer. 2.

Ibid.

Hoc est quod ipse plangit acerbius, hoc est quod illum excitavit acrius ad accusandam liberiores illam licentiam, & poenis debitis coercendam: Numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti Dominum Deum tuum quo tempore ducebat te per viam? Id est, quo tempore minus eum relinquere debuisti, ac proinde quo tempore gravius deliquisti sic illum relinquendo.

His adde, quod non longius tibi abeundum fuit, ut in eam incideres miseriam quae satis gravis & miseranda videtur amantissimo Patri tuo, Quid enim putas jocos illos tuos, & scurriles quas tu tractas modo libentius, nugas; quid illa putas oblectamenta linguarum, vestium, ocu-

lorum & similes naturae se commodius quaerentis illecebras? Dic quidquid voles, sed coram Deo nil aliud sunt quam illae porcorum siliquae quibus patci mavis quam suavissimis apud Iphsum deliciis. *Qui nutritabantur in croceis, ampliat sunt sterora.* Perfuasum tibi planè hoc sit, non esse tantam distantiam inter delicatissimos quibus vesci prodigus poterat in domo Patris cibos, & illas porcorum siliquas seu reliquias ad quas redactus est, quanta est inter solidas animi jucunditates quae à Christi doctu & regimine redundant in totam vitam, & evanidas illas sensuum voluptates quae in liberiori vita sentiuntur. *Numquid est Deus absque me, ait Dominus, quasi diceret, si alius esset Deus praeter me quo verè possent delectari, sicut apud me possunt, ego silerem: sed cum praeter me non sit alius Deus, nec consequenter possit esse aliud solidum & purum gaudium, pati non possum quod me relicto summo bono, quaerant infima quaevis alia quibus oblectentur. Quò referri possunt haec Veritates:*

Thom. 4.

Is. 44.

Omnis copia quae Deus non est, egestas censenda est.

In 1. parte, Fer. 5. Hebd. 4. Adventus. Qui vel uni Creaturae nimis adheret, duo mala facit de quibus ipse Creator: Me dereliquerunt fontem aquae vivae, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas quae continere non valent aquas.

In hac 4. parte, Sabbato Hebdom. 18. Qui sibi palpat quod non longè erret, periculosius saepe is errat quam qui aberrat longius.

Quia scilicet saepe minus revertitur, sicque perit dum alius in se reversus salvatur.

In 3. p. Dom. 3. REVERTENTIS autem seu poenitentis forma luculentè describitur in isto prodigo. Sex annotari possunt Capita quae totum hoc negotium cum Divina gratia conficiunt. Primum his continetur verbis: *In se reversus, dixit: quanti mercenarij in domo Patri mei abundans panibus. Ego autem hic fame pereo.* Sic primum debet agnosci miserandus peccatoris status, ac propterea in se suamque vitam, inspiciendum attentius; quae de te Vide in 1. p. Hebdom. 3. post Epiph. *Scrutemur vias nostras, & quaramus & revertamur ad Dominum.*

Thom. 1.

Secund.

Secundū est, proponere serid se id omne actu-
rum quod penitentis status exigit; Sic ille con-
fidenter: *Surgam, & ibi ad Patrem meum. IV-
RAVI & stasus custodire iudicia tua.*

Tertium est, non morari executionem pro-
positi, unde statim additur: *Et susgens venit ad
Patrem. NON demorari in errore impiorum. Vi-
de in 1. p. Fer. 2. Heb. 4. in Adventu, & Fer. 2.
Heb. 4. post Epiph.*

Quartum est, vera contritio quantum per Dei
gratiam vera & perfecta esse potest, ex offensio
Deo potius quam ex ullo motivo alio. Quam
in rem, apta sunt illa verba filij ad Patrē: *Pater,
peccavi coram te. Cogitetur filius qui casu aliquo
improvisio Patrē graviter vulneravit; Tum re
cognita, quis sensus boni filij in bonum Patrē?
Non tam erit sensus timoris pœnæ quàm offen-
se Patris, sese ultio pœnis subiectet; Sed se ita
Patrē vulnerasse! ah cerē, dolebit istud vehe-
mentius. Sicut patrē offendisti, non ita qui-
dem ignorantē quin peccaris, sed non ita forid
scienter, ut adverteres te Patrē tuum lædere.
Nunc verid qui probe id nosti, qui attentē hoc
cogitas, quid dices? quid senties? Numquid non
ipse est Pater tuus qui possedit te, & facit, & cre-
avit te? ERGO saltem amodo voca me, Pater
meus, & nix Virginitatis mea tuas.*

Quintum est, Confessio ingenua: *Peccavi in
caelum & coram te. Nihil te Deus, eclare volo,
quia jam tibi patent omnia. Tu præsens aderas
quando peccavi, sic velut te præsente confitebor
peccata mea. Fili mi, da gloriam Domino Deo
Israel, & confitēro, atque indica mihi quid face-
ru, ne abscondas. Responditque Achan Iſue, &
dixit ei: Verē ego peccavi Domino Deo Israel, &
sic & sic feci.*

Sextum est, Satisfactio quæ vulgō peniten-
tia dicitur quia conjunctam habet pœnam &
quidem duplicem, nempe privativam & positi-
vam, Privativa est qua delectabilibus quibus-
dam bonis nos privamus; positiva vero qua nos
malis pœnis sensibilibus castigamus; sic pro-
pterea penitens Prodigus primō dicebat, *Iam
non sum dignus vocari filius tuus, quasi diceret,*

privari me hoc jure volo; privandum me sentio
bonis his omnibus quæ tamquam filius habere
possem, nisi peccassem. Hæc sic peccati mei
pœna ut deinceps me privem quibus ante gau-
debam, aut si me Deus privare velit, libenter id
pariar, & me his indignum ducam. Deinde verid
pergit, *Fac me sicut unum de mercenariis tuis, A-
liud est scilicet pœnæ genus quod nobis ultio
imponimus, vel quod aliunde impositum li-
benter acceptamus, quando scilicet mortifica-
mur tota die sicut oves occisionu, MERITO hæc
patimur, quia peccavimus non modo in fra-
trem nostrum, ut dicebant fratres Joseph, sed in
Patrē nostrum, Patrē amantissimum, Pa-
trē misericordiarum, & Deum totius consolati-
onis. Id est, extra quem non est alibi conquien-
da Consolatio, vel si quaesita est, peccatum est,
& peccati pœna quamcumque gravis, hanc af-
fert consolationem quod sic peccatum expietur.
Et hæc mihi sit consolatio, dicebat Iobus, ut affli-
gens me dolore, non parcat: nec contradicam jer-
monibus Sanctis; hoc est, Dei justē punientis, &
se sanctum ostendentis in puniendo peccato.
Peccavi, & verē deliqui, & ut eram dignus non
recepti. Et verid quam adjungit bonitatem sancti-
tati suæ Deus in recipiendo prodigo seu quovis
peccatore, multum etiam potest non modō ad
puritatem perfectæ contritionis ex tantæ boni-
tatis affectu concitandam, sed ad reliquas pœ-
nitentiæ partes pari affectu semper obsequandas.*

Vide Fer. 4. Hebdomadæ Passionis, ubi quod
de cruce dicitur, de penitentia debet intelli-
gi.

Crux interdum quidem à corpore,
sed numquam ab animo de-
ponenda.

Videri etiam potest in 3. p. Dominica 3. Et
dies 22. Julij. Ubi multa de conversione pec-
catoris.

FERIA SEXTA

DE MALO DIVITE, ET DE BONO
PAUPERE LAZARO.

Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter malus nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Luc. 16.

VERITAS PRACTICA

Quam detestantur omnes sortem Divitis Epulonis, eam pene omnes consecrantur.

RATIO EST, Quia Divitis Epulonis hac est fors, quod cum receperit bona in vita sua, nunc cruciatur.

Sed hanc sortem hi pene omnes qui detestantur, eandem consecrantur.

Ergo est carissima Veritas, & pre ceteris qua hic expendi possent, potissimum attendenda, ut sibi quisque prospiciat.

I PUNCTUM.

CUM per Parabolam de Villico iniquitatis, exhortatus esset Dominus Auditores suos ad procurandum diligenter salutis negotium, ut abunde a nobis in 3. parte, Dominica octava declaratum est: exhortationem suam confirmare voluit exemplo memorabili divitis Epulonis & mendici Lazari, quorum sicut vita multum dissimilis, ita exitus longe dispar fuit. Erat quippe homo ille dives qui induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide. Et erat mendicus quidam nomine Lazarus qui jacebat ad januam eius, ulceribus plenus, cupiens saturari de micis que cadebant de mensa divitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant & lugebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus & portaretur ab Angelis in sinum Abrahe. Mortuus est autem & dives, & sepultus est in inferno.

Nonne hæc sunt valde diversa? si nobis optio concederetur alterutrius eorum eligendæ sortis, quis non mallet statum præsentem Lazari? Quis non detestetur horrendam alterius sortem? Et tamen ô dictum mirum, & inauditum! illam ipsam Divitis Epuloni quam detestantur omnes sortem, pene omnes consecrantur!

Hæc de multis seligenda est Veritas quæ accuratius expendatur, quia cæteras omnes continet, & propositæ à Domino scopum historię spectat, attingitque directus. Sic autem esse demonstratur, quia divitis Epulonis hæc est consideranda fors, quod cum vivens receperit bona sua, post mortuus cruciatur in inferno. Sic enim illi responsum fuit prout habet historię narrationis series, cum scilicet in tormentis elevans oculos suos vidit Abraham à longe, & Lazarum in sinu eius, & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui, in aquam, ut refrigere linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: sibi recordare quia RECEPISTI BONA IN VITA TV A, & Lazarus similiter malus, nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Quasi diceret, jam mutata sunt reum vestrum sortes. Tu cum viveres nihil pati voluisti, jam mortuus nihil nisi patieris. Tu bona tantum & nulla vitæ mala percepisti, jam mala tantum & nulla bona senties. Unum ex alio consequenter emanat. Sicut Lazari viventis mala patiente tolerata sempiternam illi conciliaverunt requiem, sic hausta laqueus vitæ bona numquam desituros accesserunt cruciatus. Quæ quisquis vivens seminaverit, hæc metet mortuus. Genialis vitæ mellis, est inferorum cruciatus. Quantum glorificavit se & in deliciis fuit, tantum daret illi tormentum & luctum. Ratum fixumque est. Hæc eorum omnium fors esse dicitur qui frui volunt utendis: Venite, inquit, & fruamur bona quæ sunt, utique relinquamus signa lætitiæ, quoniam hæc est pars nostra, & hæc est fors inchoata fors scilicet quando sic vivunt & tunc completa fors, quando post mortem Justos contra se stantes viderunt & videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitaneâ insperata salutis dicentes intra se, poenitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes: Hi sunt quos habuimus aliquando in divitum, & in similitudinem im-

Apu. 11.

Sap. 11.

Ibid. 1.

pro,

Propositi, Nos insensati vitam illorum a simabamus
insaniam & finem illorum sine honore; Ecce quo-
modo computati sunt inter filios Dei. & inter San-
ctos fors illorum est. Ergo erravimus à via Verita-
tis, & iustitia lumen non luxit nobis. Quid nobis
proluit superbia? aut divitiarum jactantia quid
conulit nobis? Transierunt omnia illa tamquam
umbra. Et quæ plura dicunt in inferno hi qui
peccaverunt, ut refert Sapiens.

Ex quibus illud præsertim intelligas quod
hic usurparur nomen sortis, utramque vitam
comprehendere, eum præsentem, tum futuram,
quo insensu dicitur hanc esse divitiu Epulonū
sorte, quod cum n receperit bona in vita sua, post
erucietur, ne unum ab alio se jungatur, nec enim
solus seorsim erucietur, neque sola bona recepta
separatim considerata faciunt eius sortem, sed
utraq; simul connexa, quandoquidem, ut di-
ctum est, unum pendet ab alio velut messis à se-
mente, velut effectus à sua causa.

Quæ autem bona dives ille receperit, refe-
runtur ad triplex illud toties inculcatum bono-
rum genus, quæ nomine concupiscentiæ me-
morantur in scripturis, *Concupiscentia scilicet
sarnu, concupiscentia oculorum & superbia vita,*
concupiscentia carnis in eo patet quod epularetur
quotidie splendide, Concupiscentia oculorum,
sive bonorum temporalium, quod esset dives.
Superbia denique vitæ, quod indueretur purpura
& bysso. Contra verò Lazarus quàm his bonis
opposita sustineret mala, non minus liquet nam
contra divitiarum cupiditatem, mendicus erat;
contra delicias, erat ulceribus plenus; contra vi-
tæ superbiã, ita erat cunctis despectus, ut vel
decidentes è mensa divitis micæ petenti nullus
daret, solisque canibus non esset odiosus. Ecce
quo coelum emitur pretio! Ecce quibus infer-
nus vœnit expensis: Ecce diversam quæ faciunt
bonorum aut malorum sortem: Ecce ubi teip-
sum contempleris, ubi à præsentis de futuro
dijudices.

II. PUNCTUM

SED declaratam divitiu sortem hi pene omnes
qui detestantur, eandem consecrantur.

Qua scilicet parte miser hic in inferno sepul-
tus est, omnes hanc eius sortem detestantur; sed
qua parte dives est, & superbe indutus & splen-
dide saginatus, sic pene omnes consecrantur, ut
in aliam ex consequenti non advertentes inci-
dant & simili morte pereant quorum est vita si-
milis.

Haynes suo pars quarta.

Attende Lector, ac si quem forte habes de his
admonendum, fac ut diligenter attendat Audi-
tor. Duo enim proponuntur tam stupenda si-
mul & momentosa ut ea ipsa sint de quibus
scriptura dicit quod qui ea audierint, tinniant
amba aures suas.

Primum est, quod pene omnes sic malè vi-
vant, sicut hic malus dives, aut etiam pejus.
Secundum verò quod sic etiam omnes sicut ille
mala & pessima morte moriantur.

Atque illa duo sunt inter se simul ita con-
nexa & colligata, ut simul eodem oratio-
nis contextu declarentur & comprobentur.
Sicut enim omnes qui in peccato moriuntur, si-
militer pereunt & damnantur: sic plane qui in
peccato vivunt nec resipiscunt, similiter in pec-
cato moriuntur & peribunt; Quamobrem ad
hanc similem mortem declarandam satis est de-
clarare similem esse vitam. Sic autem tripliciter
declaratur, pro triplici hominum genere qui di-
verso vivunt modo. Primo potentiores sæcu-
li, nonne ita sunt divites, sicut iste famosus dives?
Nonne ita splendide vestiuntur & comedunt?
Nonne ita sæpius inanes remittunt pauperes?
Estlo non sit Lazarus ulceribus plenus quem re-
mittunt, esto non sit purpura qua induuntur,
nec sit idem genus cibi quo epulantur, nihil re-
fert ad vitæ similitudinem quæ non exigit pari-
tatem in istis minoribus circumstantiis, dum
sint alia paria. Pauper est quem remittunt, splen-
didiora sunt vestimenta quibus induuntur, ni-
miæ sunt epulæ quibus quotidie convivantur:
satis est ut dicantur simili vitæ vivere qua ma-
lus dives. Non enim idcirco præcisè malè vixit,
& malè mortuus est quia pauper quem con-
temptit erat Lazarus; vel indumentum quo
induebatur, erat purpura; vel cibus quo vesce-
batur erat altitè certi generis. Non enim illa
præcisè faciunt malam vitam & malam mor-
tem: sed aliud quoddam est in istis latens,
quod idem quia reperitur in illis Potentioribus
sæculi de quibus loquimur, planè similem malo
divitiu vitam agere dicendi sunt. Quid sit autem
illud, ex de cædis facile colligetur.

Secundò, licet alij non ita effusè vivant ac
splendide, quia tamen vivunt effusè & splen-
didius, quàm ferat eorum status; satis est ut di-
cantur similem cum malo divite vitam agere:
quia similiter mala est istorum vita splendida,
suo in vitæ statu ac genere, sicut mala & perva-
sa est aliorum in suo. Nam perversitas vitæ
splendide in omnibus vivendi statibus ex eo

L1 potissimum

potissimum capitur, quod vita sit splendidior statu, seu quod vitæ splendor statum superet. Non enim simpliciter & præcisè ut dicebatur de potentioribus, splendor vitæ arguitur, sed splendor depravatus splendor nimius, splendor mala quadam effectus circumstantia, quæ varia quidem esse potest, sed quæcumque tandem illa sit, malam illam facit splendidam vitam, à qua vita si abesset mala circumstantia, non esset male splendida nec mala vita. Possent scilicet si à huiusmodi obesset, qui sunt statu superiores, eundem vitæ splendorem tenere quem tenent inferiores, nec peccarent illi, ratione sui status, sicut isti; quia talis vitæ splendor non repugnans statui, non est malus & perverius, si ut dixi nulla sit aliunde perversitas. Cum verò repugnat statui, satis est ut sit malus vitæ splendor, licet aliunde non perverteretur quàm ex huiusmodi status repugnantia. *Noli te in sublime tolli.* Id est, supra vos ne vos efferatis. Quapropter qui se ita supra se efferunt, licet non ita sublimiter sicut malus dives, non minus tamen malè vivunt; quia non idcirco malè vixit malus dives quod sublimiter tantum viveret, sed quod sublimius & splendidus quàm par esset, sive ratione sui status, sive alia quæcumque ratiōe eius perverteret vitæ splendorem pravitas.

Luc. 12.

Tertio denique, sunt infimi qui neque sunt divites nec splendide vestiuntur aut epulantur, & tamen in simili vivunt vitæ genere quo vixit malus dives; quæ videlicet velent esse divites, velent ita posse splendidam vitam agere, divitiis invident, divitiis acquirendis idcirco inhiant, beatos putant divites, se autem miseros, ac miseram suam vitam deestantur. Tunc affectu & voluntate sunt iidem prorsus qui alij nam alij qui sunt divites & splendidi, ut jam semel ac iterum diximus, non sunt mali nec propterea condemnantur quod sint divites vel splendide vitæ, sed quod sint mali divites & malè splendentes vitæ. Sunt autem mali divites & malè splendentes vitæ, non ex ipsis divitiis vel ex ipso vitæ splendore, sed ex malo divitiarum & splendoris affectu vel usu: qui affectus & usus cum tam malus esse possit quando non habentur divitiæ quàm dum habentur, idcirco quisquis etiam pauper & infimæ sortis divitiis inordinatè appetit, & sic affectus est ut his inordinatè uteretur, non minus malus est quàm malus dives, nec minus similem in illa malitia circa divitiis agit vitam, quàm qui re ipsa divitiis habendo mali sunt; quandoquidem non sunt mali quia divitiis ha-

bent, sed quia malè seu malo affectu & usu illa^s habent, ut jam supra dictum est ex sancto Gregorio, qui affert exemplum mali divitis & Abrahami qui erat ditior illo malo divite, sed quia non erat malus dives, divitiis suis se saluum fecit Abrahamus cum gratia, suis autem divitiis se dives malus perdidit. Vide quæ supra habentur in hac parte multum his opportuna de divitiis & paupertate, tota hebdomada 17. Expendi vero debet accuratius quod expressè habet in re nostram S. Apostolus: *qui volunt divites fieri, non dicit qui abutuntur divitiis, nec qui divitiis malè possident, nec qui sunt mali divites, sed unum hoc tantum, qui volunt Divites fieri.* tunc pergens, *incidunt,* inquit, *in tentationem & in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & nociva quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Id est, volendo esse divites, non minus malè vivunt, nec minus malè pereunt quàm ipsi mali divites: quia voluntate perversa divitiarum, tam perversi sunt quàm si ipsas haberent divitiis. Et manifestaro rationem affert, *Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & infortuerunt se doloribus multis.* Id est, ipsa est rerum mala cupiditas quæ malos facit, non res ipsæ si bene conspiciantur vel bene possideantur.

Quia verò penè omnes sic volunt divites fieri & sic incidunt in illa pericula quæ denuntiat Apostolus, planè sit evidens quod erat demonstrandum, nempe quod omnes vivant & periant sicut iste malus dives. Cur enim perijt? & quid est quod malè vixit, ut in inferno sepeliretur? Quid aliud refertur quàm quod dives esset, quod indueretur & vesceretur splendidius, nec pauperis miseretur? At quam multos esse qui sic vivant, quis non videt? Aut etiam si non ita vivant, ita tamen velent vivere, quod satis esse diximus ad similem vitam: Nam cur iste perierit & non illi? Quid dicenti de isto divite, quod dives de illis non possit dicere? Imò quàm multa possit dives illis objicere quæ non possent in ipsum retorquere? Nam neque ebrius, neque perjurus, nec avarus, nec impudicus, nec detractor, nec ullo singulari notatur vitio quo penè omnes inveniuntur. Et tamen si vitiosus esset, non erat tamen Christianus, non abundabat illa gratia qua tu frueris, ut vitium fugias. Non his erat imbutus præceptis, quibus te instructum gloriæ ad vitam rectus instituentum. Nesciebat Christum sicut tu didicisti, non audierat illum natum esse in præsepio, & in

Cruce

L. 10. Mor. c. 17. I. Tim. 6.

Cruce mortuum, ut contemnendas doceret divitias; nec de alio malo divite qui sepultus esset in Inferno quidquam audierat sicut audivisti. Et tamen ille perijt! tu verò non modo illi similis, sed longè deterior, non eodem jactaberis casu, non eadem involveris ruina, non eundem in te effectum causa producet? Quid est quod ille pereat à concupiscentia sua mala, tu verò minime pereas in quo magis mala est concupiscentia? Videri debet: quæ in 2. p. Dom. Septuagesimæ ad verba Domini, pauci electi, habetur Veritas:

Quæ causa est cur pauci salvi sint, hæc in te causa est, cur ex illis fortè nō sis.

Quod si putes te bona quædam habere opera quæ non habebat iste dives, ac proinde non esset tibi timendum licet in vitis & concupiscentiis similem cum illo vitam ageres: Vide quid dicas, vide ne nimium de te præsumas, aut de alijs liberius judices. Unde habes istum divitem non aliquid etiam boni egisse? Certè noverat Abrahamum quem proprio compellat nomine, simulque patrem vocat, & tamquam loci præfectum in quo spectatur, illum agnoscit & omni cultu prosequitur; Quæ omnia planè indicant, miserum illum divitem fuisse Judæum, illum vel legisse sacros Codices, vel ex his audivisse quæ ad legem & mores spectabant illorum temporum, ac consequenter templum adivisse, Deū orasse, sacrificiis & orationibus interfuisse, dies festos observasse, & talia legis præcepta quorū erant Judæi observantissimi non omisisse. Nemo enim tam impius qui non boni aliquid aliquoties operetur, sicut & nemo tam pius qui non interdum peccet. Atque idcirco responsum fuit diviti, quod recepisset bona in vita sua, id est compensationem & mercedem bonorum operum quæ fecerat nullum est enim bonum opus quod non aliquo remuneretur præmio, sive in præsentia hac vita, sive in altera: sicut nec ullum omnino peccatum, quod non aliqua expietur poena, unde & dictum de Lazaro quod receperit mala, Id est, culpam quas committere potuit poenam, Et inde ratio redditur cur dives in inferno sit sepultus & Lazarus in sinum Abrahami sit receptus, non quod dives nihil boni, vel Lazarus nihil mali fecerint, sed quod dives bona sive mercedem bonorum suorum operum in vita receperit, nempe divitias & alia vitæ commoda; Lazarus autem similiter mala, id est, poenas suis debitas culpis, id est, mendicitatem, esuriam, ulcera, contemptum & alia quæ passus est; quasi

aperte diceretur quod Scriptura passim & sancti Patres unò consensu docent, quod qui non admodum probi sunt & tamen in hac vita multis temporalibus edundant bonis, ac paucis vexantur malis, præjudicium esse futuræ damnationis, nec illis superesse quam æternas inferorum poenas. Receperunt bona in vita sua pro suis bonis operibus; nihil expectent in cælo Non receperunt autem mala pro suis malis operibus, nec ullam sibi voluerunt infligere poenitentiam, timeant omnino timeant quæ parata sunt illis suis malis operibus sempiterna supplicia.

Jam ergo ut qui gloriaris te multa bona præstare opera, nonne recepisti bona in vita tua? nonne recepisti bona temporalia, sanitatē, divitias, & honores; aut certe nonne velles hæc recipere, nonne his velles abundare? Nolles quidem hæc recipere quasi in mercedem, quasi in vicem & locum æternæ beatitudinis; sed tamen illa libenter recipis, & gaudes his acceptis, & doles nisi accipias; & quantumcumque pecces, si te aliquibus castiget Deus poenis, id vehementer doles, & nihil vehementius oras quam ut te illis liberet, quam ut te sanum semper, numquam ægrotum, tibi prosperos semper, numquam adversos permittat dies. Recepisti, recepisti bona in vita tua, non omnia quidem quæ velles, nam multò plura velles quæ non recepisti, sed tantò in perniciem tuam damnosius; sic enim evidenter significas te his ita delectari & affici quasi sint summum bonum tuum, quasi non sis contentus sine illis, quasi essent illa tibi debita, quasi denique velles aliquid amplius quo esses similior illi Diviti quo esses ditior & splendidior in vestibus, epulis, domestica suppellectile, cæterisque vitæ præsentis commodis, quod est omnino velle recipere bona in vita sua; Quod tam commune est omnibus etiam Christianis, nisi diligentee advertant & sibi temperandis studeant, quam familiare est & commune omnibus amare divitias, honores & vitæ commoda: nolle verò egestatē, adversos casus, abjectiorem statum, & quidquid corpus humanum lædit aut popularem gloriā,

III. PUNCTUM.

HINC ergo est quod habet Veritas: Quam detestantur omnes sortem divitiarum Epulonis, eam pene omnes consecantur, sive qua parte vixit, sive qua est mortuus & sepultus in Inferno. Quæ quidem mortis & sepulturæ postremam partem ut detestandā nemo vellet, sed tamen quia primam

Lnc. 13.

volunt omnes, volunt simul & consecretantur hanc alteram, quæ ita primæ jungitur ut nullus malè pereat qui non malè vixerit, nec ullus malè vivat qui non malè pereat, nisi à malè vivendo respiciat. Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, quia similiter nempe vixistis, licet dissimili vitæ modo. Similis illa est omnium vita quæ in explendis concupiscentiis transigitur; & talis eorum omnium vitæ mors est confimilis, similiter omnes pereunt, omnes similiter in Inferno sepeliuntur. Ibi cum divitiibus miscentur pauperes si pauperes tam malè non habitas concupierunt divitias quàm eas malè divites habuerunt. Ibi à Joanne cum homicidis fornicatores, & cum idololatriis mendaces visi sunt in eodem stagno ardenti igne & sulphure, quia licet eorum fuerit diversus status, similiter tamen in suo peccarunt statu, nec proinde poena dissimilis.

Eph. 27.

Quænam autem est illa poena? Quid est quod ait, *Crucior in hac flamma*, Quod genus flammæ? quæ species cruciatus? & quantæ est eius duratio? Sunt ista modo nobis attentius expendenda, non ad tempus terendum quod datum est æternitati redimenda, non ad miserationem in nobis excitandam erga insauitiam illam animam quæ se ait in flamma cruciari, quia nulla est miseratione digna, nec ulla profit illi nostra commiseratio. Nos Lector, nos Auditor spectare debet ista Consideratio, non ad solum movendum terrorem qui vanus est sine fructu, non ad fructum aliqualem qui finita meditatione finiatur, sed ad seriam ad solidam & permanentem vitæ torius emendationem. Sic de illis cogitemus poenis quasi certò futuris nisi respiciamus. Ne à nobis illas disjungamus: cum alioquin quantumcumque graves represententur, nihil ista profus efficiat representatio, nisi certò nobis persuadeamus rem hic agi nostram, nos in haru periculo tamdiu versari poenarum, quamdiu versabimur in aliquo de tribus illis statibus quos supra vidimus habere similitudinem cum malo Divite, id est, quamdiu circa terræ divitias, circa earum delicias, & circa mundi honores pravè affecti fuerimus. Aut deponenda ista pravitas concupiscentiæ, vel aliquando clamandum, *Crucior in hac flamma*. Res ista modo hic agitur, an malum fovere concupiscentias & in illa flamma cruciari, quàm concupiscentias reprimendo cruciatum illu redimere. Concupiscentiæ flammâ cum gehennæ flammâ comparemus. Videamus an tale bonum sit concupiscere quod æternis ematur flammis; vel utrum tale sit malum,

concupiscentiam retinere, ut æternos infernalis flammæ cruciatus malimus pati quàm malum illud retinendæ concupiscentiæ subeamus. Quod futurum est tamquam præsens statuamus, quia & forte instat præsentis quam putemus, & licet distaret longius, non potest illud longius non esse admodum breve si cum futura comparatur æternitate. Interrogemus animam in illis flammis cruciatam, quid de præterito suo, quid de nostro præsentis sentiat? Quid fecisse vellet dum vixit? Quid si modo daretur vivere? Quid si nostro in statu esset, an recusaret poenam quæ subeunda nobis est in reprimenda concupiscentia? Quanto in lucro poneret temporales has quascumque pati poenas, ne suas pateretur æternas? Nonne id vei tibi hoc ipsum modo datur? Nonne poenas illas æternas aliquando meruisti? Quid est igitur quod ibi non crucieris nisi quia te divina misericordia reservavit ad hunc qualemcumque laborem qui ex te quaeritur in continendis tuis concupiscentiis? Nonne par & æquale est beneficium vel etiam majus, non ad ille cruciatus illos sempiternos, quæ ex illis diu multumque toleratis ereptum esse? Si ereptus inde esses in hanc lucem ut iterum viveres, non dubitares pati quod patiendum est, & dubitabis detentus ne illic incideres quod te tua vocabant crimina? Si de suis fratribus sollicita est damnati Divitis anima ne veniant in istum ubi cruciatur locum, te illa spectat sollicitudo animæ, tu ex illis unus es eius frater, tu illi magis similis similitudine concupiscentiæ, quam frater fratri; nec minus profecto videt damnandum hominem ex tali concupiscentia quam se certò propterea sentit damnatum. Non est illius charitas quæ nulla est in inferno, sed divina est misericordia quæ te torpentem excitat eius exemplo quod proponit, eius poenis quas representat, eius dictis quæ modo tibi, exhibet, ut dum clamantem audieris, *Crucior in hac flamma*, quasi tibi clamantem audieris; *Sis mecum cruciabor nisi respiciat*. Respice ne sic mecum cruciabor.

Hac instructus fideliter, jam abyssum illam ingredi, plenam horrois, plenam confusions, plenam horrendæ societatis. Locus est stagnum igne ardens & sulphure, quod sententia post mortem pronuntiata detruditur peccatrix anima; & primum quod sentit supplicium, Dei est privatio, poena est damni, poena est omnium gravissima. Sentitur quid sit Deus, quale sit animæ bonum, visus Deus & amatus; quàm hoc solam

solum esset ejus bonum, & quo se privavit in æternum sua culpa, sua concupiscentia! *Non videt Deum in æternum*, hoc unum perpetuò cogitat, *nunquam videbo Deum*, nulla spes, nulla melioris status expectatio! Cupit & desperat simul, se visuram Deum! Horret simul quod querendū videt, blasphematur, odit, & execratur quod summè tamen amandum novit. Vitane dicenda sit, an mors quod vivunt, an neutrum, an utrumque simul, difficile est definire; nam vitalis quædam mors est, mors est bonorum omnium, vita malorum omnium. Quod timent habent; & quod habent timent: quod magis amant, magis cruciatur: quod magis querunt magis ab eis fugit; finem poenarum querunt, & dum vident nullum esse, tanto magis illum querunt & tanto magis inde cruciantur. *Fit miser mors sine morte, finis sine fine, defectus sine defectu, quia & mors vivit & finis semper incipit, & deficiere defectus nescit.*

Gen. 1. 9.
Mat. 4. 8.

Quidquid cogitent sive præteritum, sive præsens, sive futurum, nullum horū vellent cogitare & tamen illud triplex tempus sic simul & semper cogitant ut dum in nullo conquirent, aliud semper & aliud sibi circumvolvunt, & quem secum involuunt illa tempora cruciatum, semper multiplicent: semper unum fugientes semper alium reperiunt & simul alium. Quæ poena poenarum est omnium nutrix.

In præterito quod leve & momentaneū præterit non potest cogitari præ pudore & rædio, & tantus est pudor tantumque rædium, ut non possit illud momentaneum quo dira constat æternitas, non cogitari. Vermis est conscientia, perpetuò rodens animam.

De præsentibus, tanta occurrunt quæ cogitando cruciant, ut quia tanta sunt, & nihil horū est quod cogitare vellent, & nihil horum est, quod non cogitare cogantur: quia sic affixi sunt suis omnibus poenis, ut quas singulas patiantur distinctè sciant & se scire sciant: & sicut actu ac re ipsa semper patiuntur, sic actu semper sciunt & cogitent quid singulis patiantur momentis.

Ad futurum verò dum se convertunt, videtque in iactis illas myriadam immensas, innumerabiles, interminatās, implacabiles; tanto stupore detinentur ut quod mente non potest comprehendere infinitum, comprehendere satagant, & dum vident non esse totum illud futurum quod vident, magis illud videre appetant, quod dum videre appetunt nec tamen possunt, sic mirum in modum cruciantur ut quos tota patientur æternitate cruciatus simul totos quodammodo patian-

tur. Nam hæc est vis imaginativæ facultatis ut cum præteritum timor impendentis mali mentem stringit, totum illud simul malum velut præsens statuas, & dolor ejus inferat sæpe magis vehementem quàm dum actu malum est præsens. Sic peior est bello timor ipse belli: sic Christus Dominus dum in horto Gethsemani parat sibi cogitaret supplicia, tunc tantis simul animo tormentis affectus est, quàm post ex singulis seorsim toleratis sentire potuit. O æternum semper, semper futurum! ò fatale nunquam, nunquam defuturum!

Atque hæc animi, ut est animus, sua sunt certa & singularia quædam tormenta; Ut vero corpus suum resumet, aut dum interim quædam induit corporeas qualitates, accedit illa poena quæ dicitur sensus, quæ videlicet tam varia tam multiplex & tam acuta est quàm capax est anima sentiendi & patiendi tot illis diversis modis quos sunt in humano corpore diversi sensus.

In visu mirum hoc est, quod cum sint apud inferos densissimæ tenebræ, sic anima videt & non videt, ut perinde crucietur videndo ac non videndo; Videndo quidem quia quidquid horrore supplicij potest incurrere, videt apertissimè. *Vadant & venient super eum horribiles!* cumque alia sciat ibi esse quæ non videt, suspicatur & metuit ne sint etiam graviora quàm quæ videt, & proinde illa videre vellet ut se suo metu liberaret. *Erigilabunt in opprobriū ut videant semper.* Id est, licet vigilantes qui venturos observant hostes sunt semper inquieti, sive aliquid videant sive non videant, ne quid non visum lateat & inopinari appareat & magis noceat: sic miseræ damnatorum anguntur animæ.

Iob 20.

Dan. 10.

In auditu, cum nulla sit anima quæ summis illis in cruciatus non edat gemitus & ejulatus quos potest vehementissimos, quis cogitare possit, quanta sit in tot diversis gemitibus audiendi acerbitas & molestia; cum præcipue sic singula distinctè à singulis audiantur ut varietas & multitudo tot gemituum non confundat voces aut obruat, unde aliud nascitur doloris incrementum ut quidquid unaquæque gemat anima, non tantum nihil reportet solatii, sed cruciatus plurimum, quia quod singula gemunt, in se alterutrum unusquisque retorquet eum tali probro & aculeo, ut suæ damnationis causam in alium quivis conjiciat. Pater accusat filium, & filius Patrem. Vir uxori maledicit, & uxor viro. *Illic gemitus & stridor dentium*, non tam frigore quam mutuis odiis quibus inter sese decertant & velut dentes cæcunt.

70

In *gustu*, sensibilem certe præ cæteris oportet huius sensus esse cruciatum, quandoquidem tacitis aliis hoc unum nostri Divitis anima gemit, deplorat, & petit sibi mitigari, *Pater Abraham*, inquit, *miserere mei*, & *mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma*, quasi diceret quia cruciatum huius sentio præ cunctis acerbissimum. Qua in petitione mirum quidem est quod tam modicum aliquid petat qualis est aquæ gutta, sed magis mirum quod nec ipsam obtineat.

In *odoratu*, cum satis ex se sit acutus ad horrorem iste sensus, tum verò magis illic acuitur ex tribus causis. Prima ex situ loci qui cum sit teterimus, sulphureus, & à sole remotissimus, nihil nisi foetorem acerbissimum exhalare potest. Secunda, damnatorum est ipsa societas, quæ cum sit constata ex solis vitiosis & sceleratis animabus, habent singula suum putorem vitia, quem spiritus exuti carne sentiunt. Tertia, Dæmonum artificiosa malignitas qui quod possunt ad poenarum augmentum, non omittunt: nec dabitur est quin multa possint ad hunc sensum exacerbandum. *Fax eius non est exinanita*,

Ps. 74.

in *tactu* denique, poenarum hic sedes est, hic tormentorum compendium simul & cumulus, hic totus Infernus videtur contractus & comprehensus, nisi contra mavis dicere per universam Inferni vastitatem hic sensus ad dolorem ita est dilatatus, ut sicut ubique ignis, ubique flamma, ubique sulphur accensum, sic ubique tactus, & usquequaque crucietur! Sed quali, Deus immortalis, cruciatur! Satis esset, ignem dixisse, vel flammam. Quid enim ad tormentum acerbius? Sed quantum putas discrimen inter nostratam hunc ignem, & illum quo damnati cruciantur? Quale scilicet est inter piæctum & verum ignem, piæctus est, inquit S. Augustinus, noster hic ignis quantumcumque vehementissimus, si comparetur ad illum ignem qui divino furore dicitur esse accensus, *ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima*. Unde & Ipse idem: *Quis*, inquit, *poterit habitare de vobis cum igne devorante, aut quis habitavit ex vobis cum ardoribus sempiternis?*

Deut. 32.
Is. 33.

Quibus tormentis omnibus & singulis addi debet quod simul omnia torquet animas, quod nulla eorum unquam sit cessatio, nullum remedium, nulla mitigatio: nihil temporis diuturnitas, nihil poenarum cum aliis societas & communicatio, nihil assuetudo, nihil eorum quid-

quam quod nostros hic dolores leniat: nullum illic temperamentum, nulla commiseratio, nullum meritum, nullum suffragium: adversa omnia, extrema omnia, pugnancia omnia, *Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor tuus, propter multitudinem iniquitatum tuarum, & propter dura peccata tua, hæc feci tibi!* ler. 30.

Huc te, Lector, rursus conveni, & quantum modò consultius recordari libet, quam in illis tormentis quæ considerata sunt, recordare hinc potissimum quæ ex omnibus consideratis referas. Primum est, quotquot in hac vita magis velint sua bona sicut iste malus dives, quam mala recipere, versantur in certo periculo fortis eiusdem cum illis subeunda, id est, suæ damnationis. Secundum est quod nisi efficacius cum gratia mentem mutes, tu ex illis es qui bona malunt recipere quam mala.

Unde Tertium sequitur, hic alterutrum tibi deliberandum, an sit satius mentem mutare, vel in illam tormentorum æternitatem ultro incumbere, Satisne grande malum tibi videtur illa malorum æternitas ut eius evitando periculo satius iudicetur mutare mentem, vel adire periculum potius quam semel suscepta mens de bonis huius vitæ conquirendis immutetur?

Nec dicas si quid pecces te confessurum, quia nisi hoc sit mutare mentem, nihil dices. Neque id etiam objicias te sat multa mala recipere: nam nisi libenter & ex virtute recipias, nihil agis. Sicut enim esse divitem & bona recipere nihil noceret si bene bonis uteris, sic planè mala recipere nihil prodest si malè malis utaris, hoc est si repugnanter, invitè, ac non nisi murmurando. Neque aliud quidquam ex illis tuis malis referes quam quod miserior eris ipso non solum misero Prodigio, sicut ante consideratū est, sed ipso etiam damnato Divite, quia hic saltè bona recepit in vita, & ex bonis ad mala transiit tu verò ex malis ad mala gressum facies, sicut ait ler. 9. Propheta: *De malo ad malum egressi sunt*. Nonne hoc est omnium esse miserimum, cum præsertim ex illis paucis malis felicissimus esse posses?

Vide supra in hac parte, Fer. 2. Hebd. 22, ubi hæc demonstratur Veritas:

Qui sibi non cavent in prosperis, sunt illi stulti de quibus Sapiens, *prosperitas stultorum perdet illos*.

Videri possunt & multa passim his multum affinia,

SABBA.

S A B B A T O.

DE VIDVA IMPORTVNA CREBRO HIS
VERBIS ORANTE JUDICEM:

Vindica me de adversario meo. Luc. 18.

VERITAS PRACTICA.

Si nos ita Deus non vindicat de adversarijs, sicut
Judex Viduam: Nos ita Deum non oramus
sicut Vidua Judicem.

RATIO EST, Quia si Deum non oramus quo af-
fectu Vidua Judicem, non oramus sicut illa, nec
proinde Deus nos vindicat de adversarijs sicut
Judex Viduam.

Sed cum de adversarijs oramus Deum, non ora-
mus illum quo affectu orabat Vidua Judicem.
Ergo est evidens Veritas: Et diligenter adverten-
dum quid sit quod pari Deum non oremus af-
fectu, cum multis plures & diriores patiamur
adversarios.

I. P U N C T U M.

Q UAE toto capite decimo septimo san-
cti Lucae continentur, jam supra variis
in locis visa sunt, unde facta ad sequens
caput transitu, consideratione dignif-
simum est quod cum Dominus nos ad continuam
& numquam deficientem orationem hortaretur,
significat se velle nos ita importunos ut huic
penè soli videatur importunitati, sive ut alibi
dicitur improbitati, concessurus quod petetur.
Atque illud ut persuadeat certius, proponit Pa-
rabolam viduae tam importunae apud urbanum
praetorem seu Judicem ut his illum quotidie
vocibus interpellaret: *Vindica me de adversario
meo.* Qui quidem Judex, cum esset impius & i-
niquus, qui nec Deum timeret nec hominem reve-
reretur, repellebat indies viduam: At illa vehe-
mentius dum urgeret, *Etsi Deum*, inquit ille, *non
timeo, nec hominem revereor; tamen quia molestus
est mihi haec Vidua, vindicabo illam.* Tum con-
cludit Dominus multo id magis Deum suis praer-
aturum, si à suis sic oratur: aut certe si non ita o-
retur, non esse mirum si nostras Deus preces non
exaudiat, nec proinde hunc defectum in illum
esse conjiciendum, sed potius in nos ipsos qui
sicut oportet non oramus. Hinc nata haec Ve-
ritas modo expendenda: *Quod si nos Deus licet,*

orantes non ita tamen vindicat de nostris adver-
sarijs, sicut Judex Viduam vindicavit; nos ita
Deum non oramus sicut orabat Vidua Judicem.

Ratio manifestè deducitur ex Parabola, sive
ex ipsa Christi Domini Parabolam proponentis
Intentione. Cum enim in ea Dominus à mi-
nori, ut vocant, ad majus vellet ostende-
re ac certò persuadere quod numquam Deus
se orantibus desit, quomodo id persuadebit si
verum non constet quod persuadere contendi-
t? Aut quomodo id verum esse constabit
si orantes Deum, quod orabat Vidua ut se ab ad-
versarijs viadicet, non tamen vindicat? Certè
alterutrum ex his duobus concludendum, aut
Christum non rectè id affirmasse, quod dictu ne-
fas est, & quod omnino nequit fieri; aut eos qui
videntur orare Deum, non orare sicut orandus
est, non orare sicut orabat Vidua Judicem, quod
tam facile est creditu quam factu facile. Si enim
non eadem importunitate, & non eodem cor-
dis affectu, seu affectus sinceritate, Deum oremus,
profectò non orant Deum sicut Vidua Judicem:
Nam hoc uno maximè commendatur oratio
Viduae quod esset frequens, importuna, vehe-
mens, & singulari quodam ex affectu deprom-
pta, unde hoc uno etiam Judex permotus est;
quamobrem non potest significantius exprimi
quantum oratio nostra conveniat cum oratione
Viduae, vel quantum ab ea dissentiat, nisi ex pa-
ritate vel imparitate affectus; atque adeo sicut
qui pari affectu Deum oraret, Deum orare dice-
retur sicut illa suum orabat Judicem, licet aliae
quaedam abessent circumstantiae, quia videlicet
illa est primaria & capitalis quae hoc in negotio
spectari debet; sic planè qui non eodem oraret
affectu Deum quo illa Judicem precabatur, licet
alia non deciderent, ex hoc uno tamen defectu di-
cendus est non orare sicut illa, nec orare sicut
oportet. *Populus hic labiis me honorat, cor autem
eorum longè est à me, quasi ex consequenti diceret-
tur, nulla est illorum proinde oratio quia nullus
est orantium affectus quem ita singulariter Deus
spectat in orante, ut nisi orans ex affectu oret,
non oret Deum. Adeps ille est victimae quem sibi
sem-*

If. 29,
Matth. 15.

Levit. 3. semper offerri volebat Deus, ut expressè dicitur: *Omnis adeps, Domini erit jure perpetuo in generationibus & cunctis habitaculis vestris, nec sanguinem nec adipem omnino comedetis.* Hinc aptè David dum se ad orandum aptaret cum gratia, sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, Id est, hoc affectu orem quo se Deus à me velit orari.

I. PUNCTUM.

SED cum de Adversariis oramus Deum non oramus illum quo affectu orabat Vidua Iudicem: & quo affectu Deus orari vult.

Triplex genus adversariorum & tantundem de ipsis orationum cogitari possit. Primum est de demonibus qui nobis maximè adversantur, & à quibus sæpè oramus liberari. Secundum est de hominibus qui vel universim oppugnantes Ecclesiam nos oppugnant, vel particularim nostræ se opponunt salutis, vel quoquo modo nos infestant.

Gal. 5.

Tertium denique de nobis ipsis; Nos ipsi nobis acius adversamur, *Caro enim concupiscit adversus spiritum; Spiritus autem adversus carnem; hac enim sibi invicem adversantur, ut non quæcumque vultis, illa faciatis, nisi se dicet cum Gratia contra vestrum huic dimicetis adversarium.* Atque hic est præ cæteris adversarius de quo vult quisque Deum orare debeat ac dicere; *Vindicta me de adversario meo.* Quod si verè ac sincerè sicut Vidua diceret, profectò vindicaretur & spiritus adversus carnem prævaleret, sicut prævaluit David adversus Philistæum. Sed quod est dolentissimè deplorandum, ille est potissimum adversarius de quo dum oramus, minus cum orante Vidua consentimus, minus pari cum illa minique sincero affectu oramus. Talis quippe tantusque est internus noster affectus circa quodvis objectum, qualis quantaque est illius objecti æstimatio, sive nostrum de illo iudicium, nam appetitivæ facultates sequuntur apprehensivas: cum autem naturali iudicio corrupto & depravato parum nobis adversarium aut vix adversum illud reputemus quod repugnat spiritui, sic propterea fit, ut vix ullo affectu contra illum oremus, non eo certè quo Vidua contra suum, quia non sicut illa suum verè iudicabat adversarium ita nos nostrum credimus, imo tamquam amicum fovemus, retinemus, sustentamus & ne à nobis discedat summopore satagimus. Rectè enim S. Augustinus de hac lucta spiritus & carnis agens: *Hanc inquit, pugnam non experiuntur in semetipsum nisi bellatores virtutum, debellatores*

L. de consin.

vitiatorum. Non expugnat concupiscentia mali nisi continentia bonum. Sunt autem qui legem Dei omnino nescientes, malas concupiscentias nec in hostibus deputant, eis quo mirabili cecitate fervientes, in super etiam beatos se putant satiando eas potius quam domando. Quod verò dicit, legem Dei nescientes ita vivere, non eos solos comprehendit qui legem Dei penitus nesciunt, sed illos etiam qui sic effusè, sic intemperatè vivunt quasi nescirent quid Deus iusserit aut vetuerit, qui certè multi sunt ut deplorabat Apostolus: contra vero pauci qui rectam ingrediuntur viam ut expressè Dominus docuit. Et certe quis appetitum laudis & bonorum temporalium inter adversa ponat, cum sine hoc appetitu vix quisquam oblatos honores acciperet, aut illos inter bona recenseret; unde sicut omnes amant & appetunt honorem, pecuniam & voluptatem, ita hunc appetitum amant sine quo non amarent alia; *Concupiscentiam concupiscunt, ut ait Psaltes; q. d. tantum abest ut sibi adversam sentiant concupiscentiam, quin potius omne adversum sentiunt quod illi adversatur concupiscentiæ: & sibi satis non putant res humanas concupiscere nisi & ipsam ærum concupiscentiam diligant, ac novis quotidie stimulis se ad illam magis concupiscendam acuunt. Vt iniquum agerent, laboraverunt, sit Propheta, Id est, studio etiam & artificio, naturæ pronitatem à vitia concitant.*

II. PUNCTUM.

SINOS igitur non ita Deus vindicat de nostris adversariis sicut Iudex Viduam, nos ita Deum non oramus sicut Vidua Iudicem; Nos ita non censemus nostros esse adversarios contra quos tamen sæpè oramus, sicut Vidua censebat suos, nec proinde tali oramus affectus vehementia, sinceritate & constantia; sed quasi res nostra non esset, vel quasi res esset nobis indifferens, sic oscitantè & languidè Deum oramus *ut oratio nostras fiat in peccatum, sicut ait Psalmista, quàm in laudem Dei, nostramque spiritus utilitatem, Si de solis illis ageretur adversariis qui vel nostro detrahunt nomini, vel bona diripiunt temporalia, vel nostris quoquo modo se opponunt cupiditatibus, quàm longè alius nostras ardor inflamaret preces! Sed cum de ipsis cupiditatum hostibus deprimendis negotium nobis cum Deo est, tam leviter illud petraetamus, ut cum ipsis contra Deum ac nos ipsos, hostibus conspirasse videamur.*

Quod certè multis modis Deum offendit. Primò, manifesta dissensio est iudicii nostri à divino Judi-

Phil. 3.

Phil. 6.

Ps. 103.

Ier. 9.

Ier. 9.

Ps. 103.

Ier. 9.

scio, nam aliter atque ille de nostris iudicamus
adversariis, Secundò, pietatis & orationis qui-
dam abusus est, cum in re graviore levius, & in le-
viori gravius ac vehementius Deum precamur.
Tertio, totius vite spiritualis dispendium est,
nam cum illa consistat potissimum in internis
animi motibus temperandis quod sit divino per
orationem impetrato auxilio potius quam no-
stra ulla industria profectò qui Deum oret pec-
peram, non magis illud exoret auxilium quam si
penitus non oraret. Quarto, exarmamur & im-
becilles valde reddimur adversus principes illos &
potestates, adversus mundi rectores tenebrarum
harum de quibus sæpe Apostolus, nam nostra
contra illos armatura cum sit oratio, & mortifi-
catio, perit illa prorsus armatura, quando acce-
ptas non habet Deus nostras preces; & tantum
dæmoni contra nos damus roboris quantum ipsi
nobis detrahimus; nam nostra dæmon magis
est infirmitate fortis quam vis viribus. Quintò
sic impiè resistitur S. Spiritui, nam quid oremus
sic oportet nos, sed ipse Spiritus postulat pro
nobis gemitibus inenarrabilibus. Id est, postulare
facit si consentimus. Nec dubium esse potest
quin contra hos maxime nos inducat ad oran-
dum quos suos deputat singulares adversarios,
quod cum illi negamus quid aliud est quam con-
tra illum obniti. Sextò, sic nobis ipsi orantes re-
pugnamus & contradicimus. Nam cum sæpe
communes tum Scripturæ, tum Ecclesiæ recite-
mus preces quibus vehementer excitamur ad-
versus internos hosce nostros adversarios; quo-
modo nobiscum conveniemus, si mentem lin-
guæ non concordemus; aut quomodo non à no-
bis ipsi dissentiemus, si aliud ore, ac corde aliud
teneamus? Quid est autem hypocritam agere,
nisi hoc sit?

Quamobrem cum Divo Augustino conclu-
damus, in hunc Psalmi versum: *Prope est Dominus
omnibus invocantibus eum, omnibus qui invocant
eum in veritate, ERGO, inquit, qui Deum ipsum
à quo accepit de quibus gaudet, proponit his omni-*

bus rebus quas accepit, ipse invocat Deum in veri-
tate. Nam ut noverit, si talibus hominibus propo-
natur & dicatur, quid si ista omnia, de quibus
gaudet velis tibi asserre Deum, iam non amabitur.
Non erit qui dicat, Dominus dedit, Dominus ab-
stulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit no-
men Domini benedictum. Sed foris cui abstulit,
quid dicit? Deus quid tibi fecit? Quare mihi abstu-
listi, & illis dedisti? Iniquis dicit, & tuu tollis? Ac-
cusas Deum quasi iniustum, & laudas te quasi ju-
stum, Convertere, accusa te, lauda illum. Tunc e-
ru verus cum in omnibus bonis que facit Deus, tibi
placet, in omnibus malis que pateris, Deus tibi
non displicet. Hoc est, invocare Deum in veritate.
Qui sic invocant Dominum exaudit Deus; prope
est, tibi est, nondum dedit quod vis, tibi est tamen.
Quomodo medicus si forte aliquid imponat, vel o-
culo vel visceribus quod urendo sanat, si roget ager,
ut tollatur illi, medicus expectat tempus, non facit
quod rogat ager, non tamen recedit. Et prope est, &
non facit, & ideo magis non facit quia prope est.
Curando enim imposuit quod imposuit, & curando
non facit quod rogitur. Non te exaudit ad presen-
tem voluntatem, exaudiendo ad futuram sanita-
tem, & hoc atque ad voluntatem: Nam ut si sa-
nus esse vult etiam qui urit non vult. Prope est ergo
Dominus omnibus invocantibus eum, Sed quibus
omnibus? Omnibus qui invocant eum in veritate.
Tales omnes confirmat decedentes; qui invocant
eum in veritate.

Vide in 2. p. in Feriis Rogationum: Et infra in
hac p. Fer. 2. Hebdom. 27.

Hayneusue pars quarta.

Mm

DO-